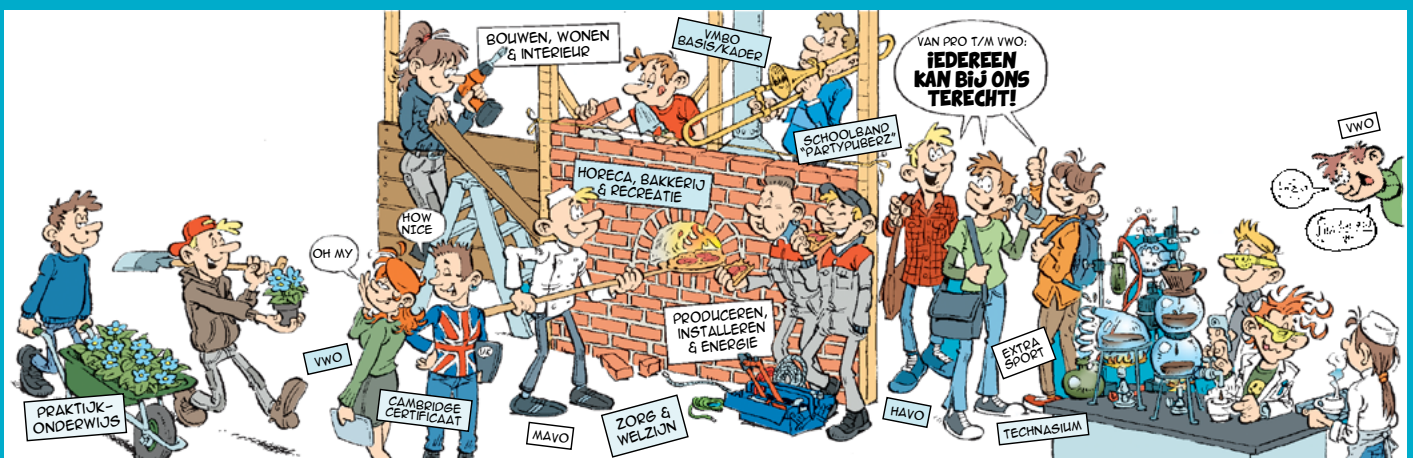

Met jouw talent vooruit!

Schoolplan 2020-2024

Jouw school

Voor en door
Schouwen-Duiveland

Met jouw talent vooruit!

1. Onderwijs dicht bij huis

- Lekker op de fiets
- Geen verloren tijd in de bus
- Samen met je vrienden en vriendinnen naar school
- Na school met je klasgenoten sporten, een verenigingsleven of gewoon chillen

2. Iedereen kan terecht

- We hebben alle afdelingen van het voortgezet onderwijs met extra aanbod

3. Er zijn veel bijzondere activiteiten

4. We werken samen met je basisschool en het vervolgonderwijs

5. We krijgen een gloednieuw schoolgebouw met onderwijs dat past bij jouw toekomst

6. Pieter Zeeman en Schouwen-Duiveland zijn er voor elkaar

STAGES OP O.A. BASISCHOLEN

WILGEN KNOTTEN NATUURWERKDAG

WE ZIJN ER VOOR ELKAAR, ZO HOUDEN WE HET EILAND VITAAL!

LEREN LASSEN BIJ DE ZUIDHOEK

HARD WERKEN BIJ "GOUD VOOR OUD"

TUINENDAG SCHARENDIJKJE

HET HUIS VAN SINTERKLAAS

TRIBUNES BOUWEN WATERSNOODMUSEUM

STAGEADRESSEN OP HET EILAND

KUNSTSCHOUW

EIGEN PROGRAMMA OP RADIO SCHOUWEN-DUIVELAND

WATERSPORTEN OP DE GREVELINGEN

SCHOOLBAND "PARTYPUBERZ" MET JOKE BRUIJS TIJDENS ROTJEKNOR & BROUWSE BRUIS

EN NOS HEEL VEEL MEER!!

Inhoud

Inleiding	3
1. Missie en Visie	4
1.1 Scholengroep Pontes.....	4
1.2 Pieter Zeeman	5
2. Onderwijsproces	8
2.1 Aanbod	8
2.2 Zicht op ontwikkeling.....	10
2.3 Didactisch handelen	11
2.4 Extra ondersteuning	14
2.5 Onderwijstijd	15
2.6 Samenwerking.....	16
2.7 Toetsing en afsluiting	19
3. Schoolklimaat	21
3.1 Veiligheid.....	21
3.2 Pedagogisch klimaat.....	21
3.3 Tevredenheidsonderzoeken.....	23
3.4 Veiligheid in en om het gebouw	23
3.5 AVG	24
4. Onderwijsresultaten	25
4.1 Resultaten	25
4.2 Examenresultaten	28
4.3 Sociale en maatschappelijke competenties.....	30
4.4 Vervolgsucces	30
5. Kwaliteitszorg	31
5.1 Kwaliteitszorg	31
5.2 Kwaliteitscultuur.....	31
5.3 Verantwoording en dialoog.....	33
Geraadpleegde literatuur	34
Bijlage 1 - Omgevingsanalyse	35
Bijlage 2 - Overzicht ambities	40

Inleiding

Pieter Zeeman is een school voor voortgezet onderwijs in Zierikzee op het Zeeuwse eiland Schouwen-Duiveland. De school is één van de twee scholen van Scholengroep Pontes. De andere school is Het Goese Lyceum met twee locaties in Goes op Zuid-Beveland.

Pieter Zeeman biedt onderwijs aan op alle vo-niveaus: praktijkonderwijs, vmbo basis- en kaderberoepsgericht, vmbo gemengde leerweg, mavo, havo en vwo. Bij de start van het schooljaar 2020-2021 telde de school 820 leerlingen en 121 medewerkers.

De school is een echte eilandschool. Pieter Zeeman vervult een belangrijke functie in het vitaal houden van Schouwen-Duiveland. Daarom is het zo belangrijk dat het aanbod van de school alle niveaus van het voortgezet onderwijs omvat: vrijwel ieder kind kan vanuit de basisschool op Pieter Zeeman terecht. **'Pieter Zeeman, van en voor het eiland'** is het devies. Het voedingsgebied van de school is primair Schouwen-Duiveland, van Westenschouwen tot aan Bruinisse, van Zierikzee tot aan Brouwershaven, van Ouwkerk tot aan Scharendijke.

Voor de omgevingsanalyse van de school verwijst ik naar het document 'Tij van de toekomst, Visie Schouwen-Duiveland 2011-2040, 2011 Gemeente Schouwen-Duiveland'. In bijlage 1. is een samenvatting van de omgevingsanalyse uit dat document opgenomen.

Het ministerie van OC&W heeft Schouwen-Duiveland aangewezen als krimpgebied en de bekostiging van de school daarop aangepast. Nu onlangs de wet op de herziening van de bekostiging in het onderwijs is aangenomen, zal de school met ingang van het kalenderjaar 2022 extra bekostiging ontvangen. Daardoor krijgt de school meer financiële mogelijkheden om aantrekkelijk onderwijs te bieden voor alle leerlingen op het eiland.

Het is de bedoeling dat de ambities die in dit schoolplan zijn opgenomen en samengebracht zijn in bijlage 2 in de periode van dit schoolplan gerealiseerd worden. Dat zal bij de ene ambitie eerder gelukt zijn dan bij de andere ambitie. De ambities zullen in afzonderlijke onderleggers SMART uitgewerkt worden.

De blauwe kaders verwijzen naar de relatie met het Strategisch Plan 2016 - 2020 'Scholengroep Pontes: de brug naar de toekomst!'.

Graag dank ik eenieder die een bijdrage geleverd heeft aan het tot stand komen van dit schoolplan. Ik denk hierbij aan de leden van de stuurgroep onderwijs, de sectieleiders, de leden van de MR (personeelsleden, ouders en leerlingen) en de teamleiders.

Zierikzee, november 2020

P.J. van der Gaag
Rector Pieter Zeeman

1. Missie en Visie

1.1 | Scholengroep Pontes¹

De SG Pontes scholengroep bestaat uit de scholen Pieter Zeeman en Het Goese Lyceum (met de locaties Oranjeweg en Bergweg). Gezamenlijk verzorgen de scholen voortgezet onderwijs met de volgende opleidingen: praktijkonderwijs, vmbo: basis, kader, gemengde Leerweg, theoretische Leerweg (mavo), havo en vwo: atheneum en gymnasium.

1.1.1 Missie

Wij zijn de logische keuze voor voortgezet onderwijs van leerlingen en ouders vanwege onze kwaliteit, thuisnabij onderwijs en ons onderscheidende aanbod.

1.1.2 Visie

SG Pontes is een continu lerende openbare onderwijsorganisatie die door excellent onderwijs de talenten uit haar leerlingen haalt door gedifferentieerde onderwijsprogramma's aan te bieden die alle leerlingen uitdagen, inspireren en nieuwsgierig maken naar meer onderwijs. Wij leiden onze leerlingen op tot zelfbewuste jongeren met een maatschappelijk verantwoordelijkheidsgevoel.

1.1.3 Kernwaarden

• Openbaar

Ons onderwijs staat voor iedereen open. Dit heeft niet alleen betrekking op de leerlingen; ook onze medewerkers hebben verschillende achtergronden. Respect hebben voor ideeën van de ander is het uitgangspunt van dit gedachtegoed. Wij staan midden in de samenleving.

• Ambitieus

Wij hebben allemaal een intrinsieke wil om beter te worden. Wij willen blijven leren om de verbinding met de maatschappij tot uiting te laten komen in ons onderwijs en leerlingen zich te laten ontwikkelen.

• Klantgericht²

Wij stellen de klant centraal in onze processen en wij kennen de wensen van onze klanten. Dat kunnen zowel de leerlingen als de ouders zijn. Voor onze onderwijsondersteunende medewerkers zijn het hun directe collega's. Iedereen streeft ernaar de klant tevreden te stellen.

• In gezamenlijkheid

Het vragen om en bieden van hulp aan elkaar is vanzelfsprekend binnen de gehele scholengroep. Wij brengen en halen. Door onderling samen te werken binnen en tussen de locaties worden de beschikbare capaciteiten maximaal ingezet. Een lerende organisatie zijn is alleen mogelijk wanneer er consequent wordt samengewerkt.

---

¹Terlage, 2016, p. 4

²Strategisch Plan 2016 - 2020 'Scholengroep Pontes: de brug naar de toekomst!'

1.2 | Pieter Zeeman

1.2.1 Inleiding

Op 1 juni 2017 besloot de raad van de gemeente Schouwen-Duiveland budget beschikbaar te stellen voor de nieuwbouw van Pieter Zeeman. Vanaf dat moment is een proces van onderwijsinnovatie ingezet onder de naam 'Met jouw talent vooruit!'. De missie en visie van de school geven de koers aan van deze onderwijsinnovatie, de succesbepalende factoren beschrijven de uiteindelijke doelstellingen. In de verschillende hoofdstukken van dit schoolplan komt de uitwerking van de onderwijsinnovatie op onderdelen naar voren.

1. Missie en Visie

1.2.2 Missie

Pieter Zeeman ontwikkelt het talent van leerlingen en medewerkers en streeft zodoende als organisatie naar het realiseren van maatschappelijke meerwaarde voor Schouwen-Duiveland en de omliggende gebieden.

De kernwaarde waardoor de school zich laat leiden is respect: **respect** voor elkaar en voor onze omgeving.

1.2.3 Visie: “Met jouw talent vooruit!”

De leerling en zijn ontwikkeling staan centraal. Doel van deze ontwikkeling is kwalificatie, subjectivering en socialisatie². Het onderwijs is doelgericht, toegesneden op de maat van de leerling. Autonomie is een belangrijke waarde in het leerproces, een leerling wordt begeleid naar eigenaarschap van zijn leren. Leren is een co-creatie van leerling(-en), docenten en onderwijsassistenten. Een docent is vakspecialist en is deskundig en vaardig op het gebied van didactiek, pedagogiek en coaching. Het onderwijs vindt plaats binnen en buiten de muren van de school, waar mogelijk in samenwerking met externe partners.

1.2.4. Het ‘waarom’ van onze missie en visie

Wij willen jongeren helpen zich te ontwikkelen naar volwassen mensen met een positief zelfbeeld, die zelfredzaam zijn en hun bijdrage kunnen leveren aan de samenleving.

Wij vinden het belangrijk dat pubers en adolescenten zich ontwikkelen tot autonome jongvolwassen mensen, die in toenemende mate eigenaar zijn van hun ontwikkeling en op verantwoorde wijze zelf de regie nemen over hun leven.

Wij zijn ervan overtuigd dat ieder mens uniek is, geheel eigen in zijn talenten en interesses. Wij waarderen die eigenheid als een groot goed. Wij denken dat aandacht en ruimte voor die eigenheid leerlingen motiveert om zich te ontwikkelen.

Wij vinden het belangrijk dat leerlingen succes ervaringen meemaken. Dat motiveert hen in hun ontwikkeling.

Leren is een dynamisch proces waaraan leerlingen, docenten en onderwijsassistenten zich gezamenlijk werken, waarin ontwikkeling van leerlingen centraal staat en er een gedeelde verantwoordelijkheid is. Onderwijs als co-creatie leidt tot de beste resultaten. Een leerproces is wezenlijk anders dan een productieproces. Bij het laatste is sprake van een producent, een product en een consument. Onze docenten zijn geen producenten, leerstof is geen product en leerlingen zijn geen consumenten.

Bekwame docenten zijn essentieel voor kwalitatief goed onderwijs.

Een school is een maatschappelijke onderneming met een maatschappelijke opdracht: het creëren van maatschappelijke meerwaarde door de opleiding en vorming van leerlingen. Een school neemt deze opdracht aan als een gedelegeerde verantwoordelijkheid van ouders en samenleving. Ouders en samenleving behouden evenwel ook hun eigen verantwoordelijkheid en zijn daarom als belanghebbenden vanzelfsprekend partners in het leerproces.

1.2.5. Succesbepalende factoren

Aan de hand van een aantal succesbepalende factoren (SBF) stelt de school vast of de doelstellingen die voortvloeien uit de missie en visie concreet zijn behaald. Deze SBF zijn:

1. Wij bieden onze leerlingen kwalitatief goed onderwijs.
2. We streven naar absolute en relatieve excellente opbrengsten van leerlingen en medewerkers.
3. Wij hebben doelgerichte aandacht voor de ontwikkeling op het gebied van kennis en vaardigheden (kwalificatie), persoonlijke identiteit (subjectivering) en de omgang met anderen (socialisatie)³.
4. Burgerschap en sociale integratie zijn als doorlopende leerlijn aanwezig in het curriculum. Levensbeschouwing, ethiek en filosofie zijn onderdelen van die leerlijn.
5. Wij hebben een doelgerichte samenwerking met externe partners
6. Wij hebben betrokken medewerkers die zich verbonden voelen met de missie en visie van de school.
7. Wij hebben een schoolcultuur waarin we respect tonen voor elkaar en de omgeving. We zijn betrouwbaar en creëren zodoende veiligheid voor leerlingen en collega's.
8. We zijn een lerende organisatie met deskundige medewerkers die zich individueel en gezamenlijk blijvend ontwikkelen en streven naar hoge kwaliteit. Fouten zijn waardevolle leermomenten.
9. Wij zijn een innovatieve organisatie door open te staan voor en actief te zoeken naar nieuwe ideeën en mogelijkheden.
10. Wij zijn een professionele organisatie die streeft naar processen en opbrengsten.
11. Schoolleiders tonen goed werkgeverschap.
12. Het marktaandeel van de school van de leerling populatie van Schouwen-Duiveland is 80%.

'Wij streven naar een groeiend marktaandeel om zodoende breed aanbod aan te kunnen bieden' ⁴

---

³Biesta, *De terugkeer van het lesgeven*, 2018. Biesta, *Het prachtige risico van het onderwijs*, 2015

⁴Strategisch Plan 2016 - 2020 'Scholengroep Pontes: de brug naar de toekomst!'

2. Onderwijsproces

2.1 | Aanbod

Het onderwijsaanbod staat allereerst garant voor de realisatie van de kerndoelen van de onderbouw en de voorbereiding op het examen op grond van de eindtermen in de bovenbouw (**kerndoelen en eindtermen**). In aanvulling op deze basale doelstellingen heeft elke sectie en afdeling de ruimte om verdieping en verbreding van de leerstof aan te bieden binnen de ruimte van de beschikbare onderwijstijd en in het kader van de missie en visie van de school. Daarnaast biedt de school waar mogelijk maatwerk binnen het individuele leerprogramma van een leerling waar dit wenselijk of noodzakelijk is.

De school heeft extra aanbod op het gebied van kunst en media, onderzoek & ontwerpen (het **Technasium**), **Cambridge Engels** en sport. De maatschappelijke stage en deelname aan het programma "**Steward op school**" zijn vaste onderdelen in het onderwijsprogramma van elke leerling.

Cultuureducatie (**kunst en cultuur**) krijgt bijzondere aandacht. Het is verankerd in alle niveaus en (vrijwel) alle vakken die aangeboden worden op PZ. alleen mogelijk wanneer er consequent wordt samengewerkt.

Onze leerlingen en ouders hechten veel waarde aan een breed onderwijsaanbod. Zij kiezen veelal vanwege ons brede aanbod bewust voor Pontes. Het behoud van dat brede aanbod is dus een essentieel onderdeel van het imago en de missie Pontes.

Pontes is daarin onderscheidend en het daardoor een strategische keuze. Wij blijven zeer veel waarde hechten aan een ruim aanbod a zeer veel waarde hechten aan een ruim aanbod aan uitstroomprofielen en het bijzondere aanbod' (p. 8).

De Loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB) op Pieter Zeeman is erop gericht dat LOB als voorbereiding op een toekomstige vervolgopleiding en arbeidsmarkt geïntegreerd is in het onderwijscurriculum, zodat leerlingen zelfstandig (school)loopbaankeuzes leren maken. Onder begeleiding van docenten, mentoren en decanen en ook ouders en bedrijven en instellingen in de regio ontwikkelen leerlingen daartoe (vijf) loopbaancompetenties: kwaliteiten- en motievenreflectie, werk- en opleidingsexploratie, loopbaansturing en netwerken.

'Pontes blijft haar maatschappelijke taak als onderwijsinstelling serieus nemen en 'arbeidsmarktrelevant' opleiden is daar een onderdeel van. We stemmen ons aanbod af op de vraag van leerlingen en ouders op ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en we hebben daarbij oog voor de demografische situatie in onze omgeving en onze financi'le mogelijkheden' (p. 6).

Het onderwijsaanbod is vastgelegd in onze lessentabellen en in ons programma van overige activiteiten , waaronder ook de excursies vallen.

---

^{5,6} Strategisch Plan 2016 - 2020 'Scholengroep Pontes: de brug naar de toekomst!'.

Ambitie

1. Naast de doelstelling op het gebied van het kwalificeren, zijn doelstellingen geformuleerd op de gebieden van het subjectiveren en socialiseren.⁷ Deze doelstellingen zijn in leerlijnen opgenomen worden in het curriculum.
2. Er is een onderwijsaanbod op het gebied van levensbeschouwing, ethiek en filosofie (LEF).
3. Het onderwijsaanbod dat bijdraagt aan de doelstellingen van actief burgerschap en sociale integratie is in beeld gebracht en aangevuld. Er is een beschrijving van deze leerlijn in het curriculum.
4. Actief burgerschap en sociale integratie, subjectiveren en socialiseren, levensbeschouwing, ethiek en filosofie worden in samenhang aangeboden.
5. Pieter Zeeman is een cultuurprofielschool.
6. Elke vwo-leerling volgt in principe Cambridge Engels en sluit dat minimaal af op het niveau van First Certificate. Vwo-leerlingen worden gestimuleerd ook hun Advanced of Proficiency te behalen.
7. De entreeopleiding via ons praktijkonderwijs heeft een nieuwe impuls gekregen door de samenwerking met een nieuwe partner: Scalda.
8. De mogelijkheden van praktijkleren op Pieter Zeeman zijn op elkaar afgestemd waardoor uitstroom en doorstroom optimaal verlopen. Te denken is aan vso-pro-vmbo.
9. Het techniekonderwijs in de vmbo basis- en beroepsgerichte leerweg is geïnnoveerd in het kader van en met middelen van Sterk Techniek Onderwijs. Technologie krijgt bijzondere aandacht, ook in de crossovers naar andere vakken en kennisgebieden.
10. In het schooljaar 2019-2020 zijn we met de gemengde leerweg in het vmbo in de afdelingen PIE en BWI begonnen. We hebben het aanbod van deze gemengde leerweg voortgezet en zijn zodoende vooruitgelopen op de nieuwe leerweg in het vmbo.
11. Er is een aanbod voor 'de zachte landing' van leerlingen uit de achtste groep van het basisonderwijs en uit de brugklas van Pieter Zeeman. Er is hiertoe een overeenkomst gesloten met de po-besturen van Schouwen-Duiveland. Gezamenlijk hebben po en Pieter Zeeman de subsidie voor dit onderwijsprogramma aangevraagd (d.d. voorjaar 2020; t.t.v. het schrijven van die schoolplan is er nog geen bericht over toekennen ontvangen).
12. Het taalbeleid is vernieuwd en uitgevoerd in samenwerking met de taalconsulent van de Bibliotheek Oosterschelde.
13. In elke afdeling is een leerlijn van vakoverstijgende vaardigheden, die opgenomen is in het lesprogramma van de afzonderlijke vakken.
14. Binnen de afdeling vwo zijn vaardigheden die gewenst en noodzakelijk zijn voor het succesvol doorlopen van het wetenschappelijk onderwijs nadrukkelijk binnen het curriculum vormgegeven. Hierbij is te denken aan academisch schrijven en het planmatig en reflectief samenwerken.
15. Er is onderzoek gedaan naar een mogelijk aanbod van informatie- en communicatietechnologie en er is een besluit genomen over het al dan niet opnemen van dit aanbod in het curriculum.

---

⁷ Biesta, *Het prachtige risico van het onderwijs*, 2015 en Biesta, *De terugkeer van het lesgeven*, 2018

2. Onderwijsproces

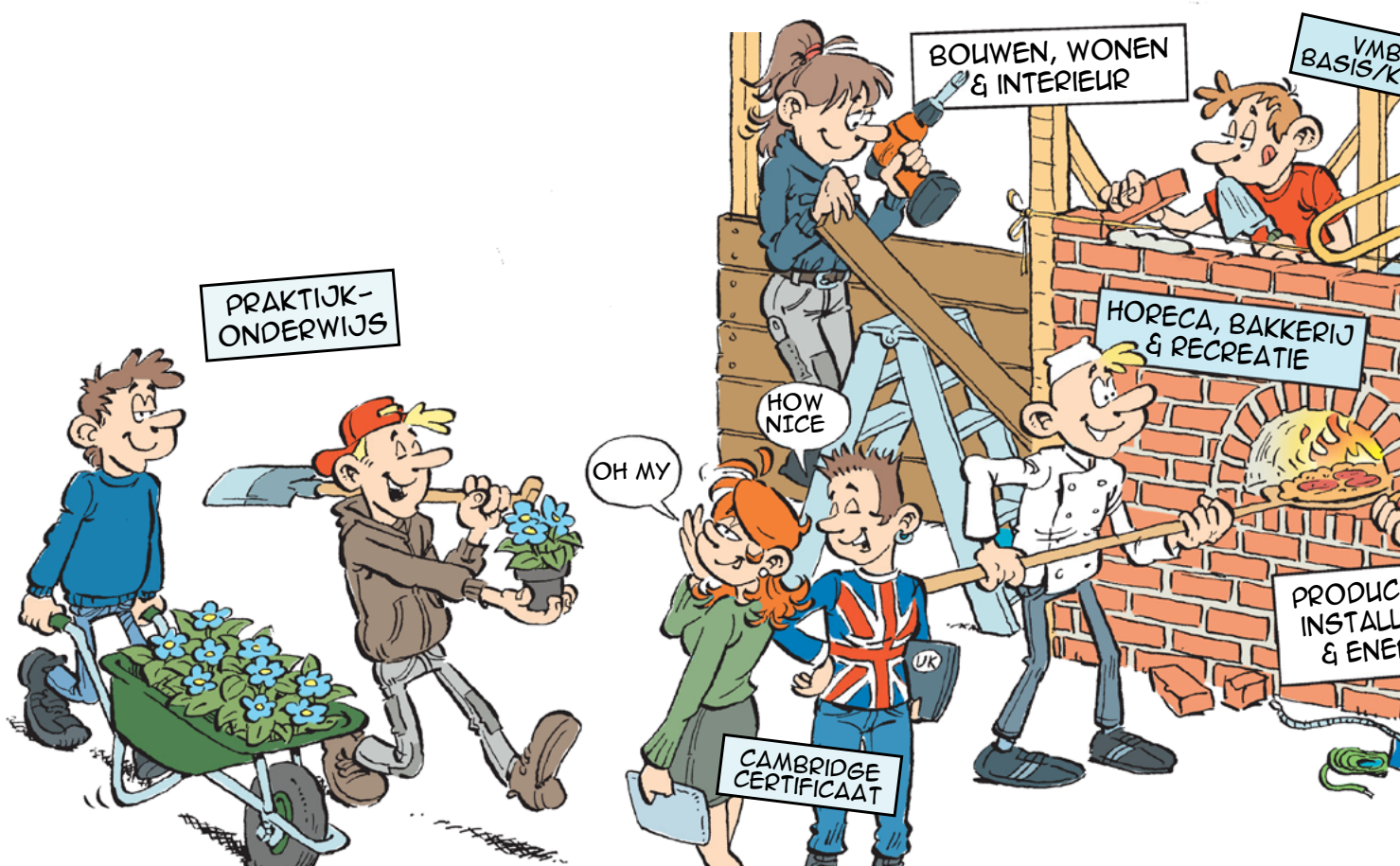
2.2 | Zicht op ontwikkeling

De ontwikkeling van onze leerlingen is niet enkel in data aan te tonen. Cijfers geven een beeld van de mate waarin een leerling zich kwalificeert (de harde kant van de ontwikkeling). Op het gebied van de theoretische vorming brengen cijfers dat beeld helder voor ogen. Waar het gaat om de beheersing van praktische vaardigheden worden cijfers al minder hard. Het (inter-)subjectieve oordeel van onderwijzend personeel speelt bij de beoordeling immers een rol. Nog moeilijker wordt het als we de voortgang van de persoonlijke ontwikkeling van onze leerlingen op het gebied van subjectiveren en socialiseren willen aantonen (hier gaat het meer om de zachte kant van de ontwikkeling, de zogenaamde soft skills).

Op dit moment brengt Pieter Zeeman de ontwikkeling op het gebied van het kwalificeren in beeld via (genormeerde) toetsen, zorgvuldig gepland in het PTB en PTA, genoteerd en gepubliceerd in Magister.

Ambitie

16. Om nog beter zicht te krijgen op het kwalificeren neemt elke sectie in elke afdeling en elk leerjaar een aantal keer per jaar een RTTI/Obit-toets af waarna aansluitend een toetsanalyse plaatsvindt.
17. Om de (meer) zachte kant van de ontwikkeling objectiever in beeld te brengen, zijn rubrics gemaakt als onderleggers bij de (inter-)subjectieve beoordeling door het onderwijzend personeel.

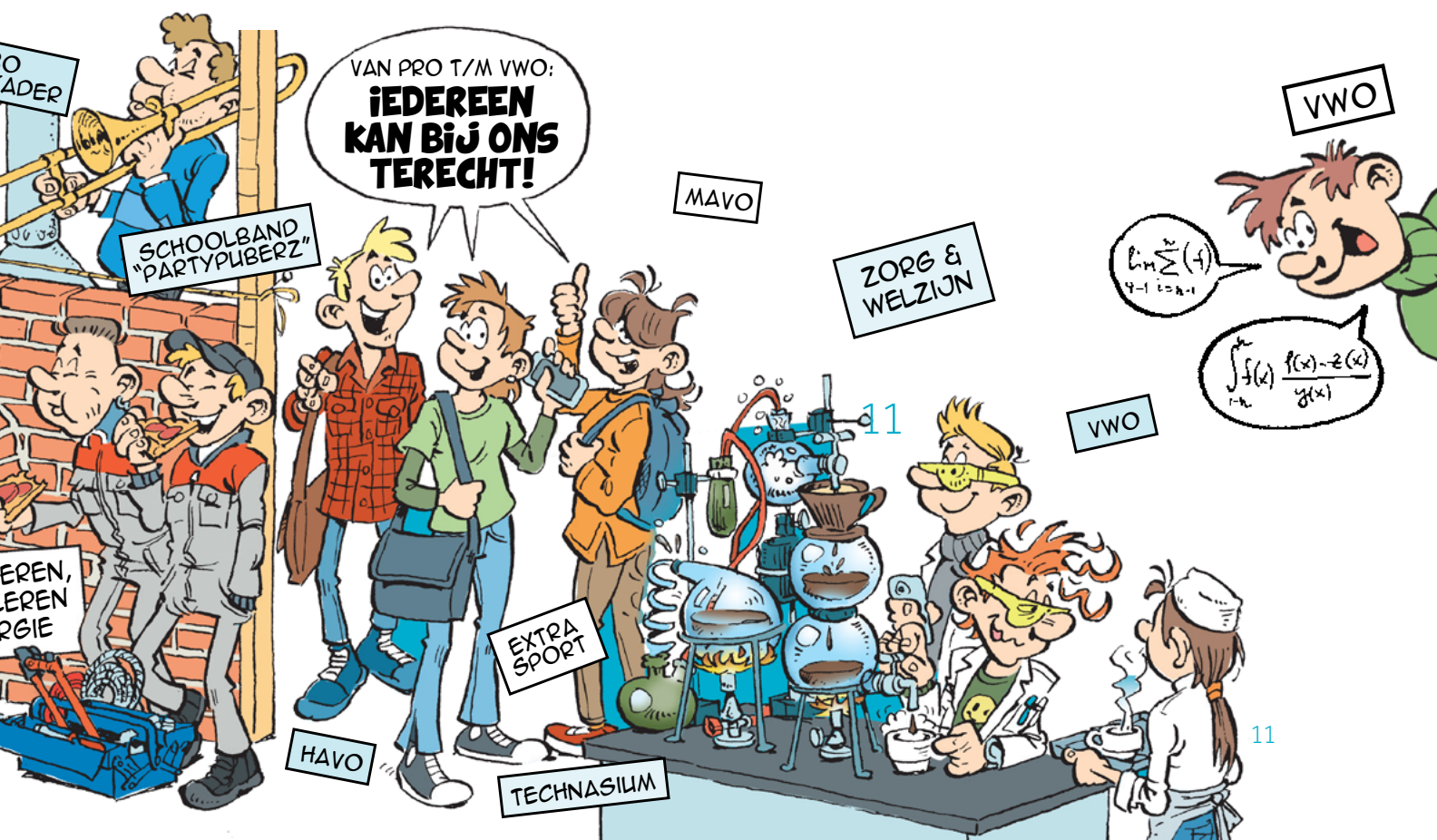
2.3 | Didactisch handelen

Over het didactisch handelen van onze docenten moet dialectisch gesproken worden. Enerzijds wordt de autonomie van de docent als professional gehonoreerd, anderzijds wordt verwacht dat het didactisch handelen past binnen het onderwijskundige kader, de visie van de school. Het is de bedoeling om de variëteit in de didactische vormgeving van de lessen op grond van de eigenheid van de docent te behouden, maar tegelijkertijd zullen de lessen van Pieter Zeeman herkenbaar moeten zijn als passend bij de onderwijskundige koers van de school.

Ambitie

18. Het team van Pieter Zeeman heeft de ontwerpprincipes van de Pieter Zeemanles op grond van de onderwijskundige visie van de school geformuleerd. Deze ontwerpprincipes geven richting aan het pedagogisch en didactisch handelen van onze docenten.

Over het didactisch handelen van onze docenten moet dialectisch gesproken worden. Enerzijds wordt de autonomie van de docent als professional gehonoreerd, anderzijds wordt verwacht dat het didactisch handelen past binnen het onderwijskundige kader, de visie van de school. Het is de bedoeling om de variëteit in de didactische vormgeving van de lessen op grond van de eigenheid van de docent te behouden, maar tegelijkertijd zullen de lessen van Pieter Zeeman herkenbaar moeten zijn als passend bij de onderwijskundige koers van de school.

2. Onderwijsproces

Voor onze leerlingen en voor derden in de rol van toeschouwer, zijn deze ontwerpprincipes waarneembaar en ervaarbaar als kenmerken van de Pieter Zeeman-les. De concepten die uitgewerkt zijn in de ontwerpprincipes/kenmerken van de Pieter Zeeman-les zijn:

- Ontwikkeling leerling centraal:
  - *Kwalificatie*
  - *Socialisatie*
  - *Subjectivering (persoonswording)*
- Maatwerk
- Doelgericht werken
- Formatief werken
- Eigenaarschap/autonomie van de leerling
- Co-creatie
- Didactisch coachen
- Binnen en buiten de school leren

De periode van lockdown in Nederland, vanwege de opmars van het corona-virus, heeft de school in een stroomversnelling gebracht op het gebied van de ontwikkeling van digitale didactiek. De ervaring met deze digitale didactiek is geëvalueerd door Academy4learning en in een rapport aangeboden aan het team.

Ambitie

19. De mogelijkheden die de digitale didactiek biedt, worden ook in de situatie van fysiek onderwijs op school benut..
20. Docenten benutten de digitale mogelijkheden voor het onderwijs, onderhouden daartoe hun digitale vaardigheden en breiden die indien nodig uit.

'De komende jaren zal binnen Pontes het gebruik van digitale onderwijsmethoden ontwikkeld moeten gaan worden waarbij de vaksecties een essentiële rol spelen en initiatieven zullen moeten nemen. Bij de transitie van alleen traditioneel naar een hybride vorm van traditioneel en digitaal zal altijd de volgorde van werken zijn: een duidelijke keuze voor een methode vanuit de sectie, het scholen van docenten zodat goed met de nieuwe methode gewerkt kan worden en daarna het invoeren van digitale methoden' (p. 13).

Excursies en (buitenlandse) reizen zijn een belangrijk onderdeel van ons onderwijsprogramma. Een van de uitgangspunten van onze visie op onderwijs is immers dat onderwijs ook buiten de muren van de school plaatsvindt. Excursies hebben altijd betrekking op vakinhoud en te behalen leerdoelen. Datzelfde geldt voor (buitenlandse) reizen waarbij aanvullend expliciet aandacht is voor culturele en sociale vorming van de leerlingen.

---

⁸Strategisch Plan 2016 - 2020 'Scholengroep Pontes: de brug naar de toekomst!'

Excursies en (buitenlandse) reizen vragen om inzet van personeel voor de begeleiding. Deze inzet leidt over het algemeen tot lesuitval voor leerlingen op school. Pieter Zeeman zoekt naar een goede balans tussen enerzijds een aansprekend aanbod van excursies en (buitenlandse) reizen en anderzijds de continuïteit van de lessen en het behoud van onderwijstijd voor leerlingen die op school blijven.

Ambitie

21. Er is een excursie- en reizenbeleid waarin een goede balans is geborgd tussen enerzijds aansprekende excursies en (buitenlandse) reizen en anderzijds de continuïteit van de lessen voor de leerlingen die op school blijven.

Pieter Zeeman zet zich ervoor in om leerlingen in hun ontwikkeling op maat te bedienen. Dat houdt allereerst in dat leerlingen kunnen kiezen uit een rijk onderwijsaanbod. Daarbij krijgt een leerling de mogelijkheid te kiezen voor verdieping, verrijking of extra ondersteuning binnen een afdeling. Ook kan een leerling ervoor kiezen de gekozen vakken op verschillende niveaus (in verschillende afdelingen) te volgen en af te sluiten. Om dit mogelijk te maken is flexibiliteit in de planning van het onderwijs en in het lesrooster nodig.

Ambitie

22. De lessentabellen van Pieter Zeeman zijn herzien om de planning van vaklessen en flexuren in het flexrooster mogelijk te maken.⁹
23. Pieter Zeeman werkt met een flexrooster om maatwerk optimaal mogelijk te maken. In dat flexrooster zijn vaklessen en flexuren opgenomen. De onderwijstijd die nu door middel van lesuren wordt gerealiseerd, is verdeeld over de vaklessen en flexuren.¹⁰

⁹Zie voor het Flexmodel: Heijden, 2019

¹⁰Heijden, 2019

2. Onderwijsproces

2.4 | Extra ondersteuning

Pieter Zeeman heeft een actueel school ondersteuningsplan (SOP). Het mentoraat is de basis van onze ondersteuning. In de eerste twee leerjaren van alle afdelingen én in leerjaar vier van havo en vwo is sprake van coachend mentoraat. Leerlingen in deze leerjaren hebben verspreid over het schooljaar een cyclus van gesprekken van circa 15 minuten met hun mentor waarin de ontwikkeling van de leerling en zijn welbevinden ter sprake komen.

Ambitie

24. Pieter Zeeman biedt het coachend mentoraat aan alle leerlingen in alle afdelingen en leerjaren aan. Omdat het aantal taakuren voor het mentoraat per docent daardoor significant omhoog gaat, is gezocht naar de dekking van deze uitgave. Die dekking is ook gevonden.

25. Er is een doorlopende mentoraatslijn waarin aandacht voor leerstrategieën is opgenomen.

Pieter Zeeman heeft de TOM-klas waarin leerlingen een traject op maat (TOM) kunnen volgen. In het zorgadviesteam (ZAT) worden leerlingen besproken om te bezien welke begeleiding een specifieke leerling nodig heeft. De TOM-klas staat onder leiding van de zorgcoördinator en valt onder de verantwoordelijkheid van een van de teamleiders.

Ambitie

26. De uitvoering van het ondersteuningsaanbod is geëvalueerd en waar nodig aangepast.

Pieter Zeeman ontvangt vanuit het samenwerkingsverband Oosterschelderegio (SWV-OSR) bekostiging voor een aantal projecten/arrangementen:

- Entree in het vmbo
- vo-vso
- Onderpresteren / meer- en hoogbegaafdheid
- Kernteams vmbo-basis- en kaderberoepsgericht

Het doel van de bekostiging vanuit het SWV-OSR is om dit ondersteuningsaanbod via deze projecten en arrangementen structureel opgenomen te zien worden in het ondersteuningsaanbod van de scholen. Dat betekent dat Pieter Zeeman de projecten en arrangementen evalueert en bij succes moet zoeken naar een andere dekking van deze kosten.

Ambitie

26. Voor projecten en arrangementen gefinancierd vanuit het SWV-OSR, die na evaluatie waardevol gebleken zijn, is financiële dekking gevonden in de begroting van de school.

'De wet Passend Onderwijs is ingevoerd per 1 augustus 2014. Zij heeft als doel alle jongeren met een extra zorgvraag succesvol hun schoolperiode te laten doorlopen. Onze toelatingsplicht en de financiële stroom die losgekoppeld wordt van deze jongeren maakt dat onze zorgstructuur zich moet aanpassen aan deze nieuwe wet. Wij zullen meer leerlingen met een specifieke zorgvraag binnen onze scholen gaan krijgen. Het is onontkoombaar dat docenten zich meer moeten gaan bekwamen in het omgaan met leerlingen met een zorgvraag' (p. 7). 'Passend Onderwijs heeft niet alleen oog voor een zorgvragende leerling. Ook hoogbegaafde leerlingen vallen hieronder. Zij hebben een speciale vorm van aandacht en aanbod nodig die georganiseerd zal worden. [...] De hoogintelligente leerling zal uitgedaagd moeten worden, wil deze volledig tot ontwikkeling komen' (p. 10).¹¹

2.5 | Onderwijstijd

In het schooljaar 2019-2020 is de definitie van onderwijstijd van Pieter Zeeman vastgesteld. Op grond van wet- en regelgeving is met instemming van de leerling- en oudergeleding van de MR vastgesteld welke onderwijsactiviteiten als onderwijstijd worden meegeteld. Per afdeling en leerjaar is dit inzichtelijk gemaakt. Er bleek een discrepantie te bestaan tussen de geplande en gerealiseerde onderwijstijd. De conclusie moest getrokken worden dat in de afgelopen jaren te veel lessen zijn uitgevallen. Er is vervolgens onderzoek gedaan naar de redenen van de lesuitval. Daaruit is naar voren gekomen dat ziekteverzuim en doktersbezoek, opname van het persoonlijk budget (PB), professionalisering en de open dag de belangrijkste redenen zijn.

Ambitie

28. Lesuitval is teruggedrongen naar maximaal 5% per schooljaar in elke afdeling en elk leerjaar.

Daartoe is het volgende gedaan:

- Ziekmelding wordt bij de direct leidinggevende gedaan, niet meer enkel bij het roosterbureau.
- Gesprekken over frequent verzuim worden gevoerd.
- Verlof voor doktersbezoek wordt alleen gegeven als het echt niet mogelijk is de afspraak in eigen tijd te maken.
- Er wordt strakker gehandhaafd op het verzorgen van vervangend werk en opvang bij aanvraag van opname PB.
- De open dag wordt gewijzigd in een open huis in de avond. De lessen kunnen overdag doorgaan tot aan het begin van de middag.
- Professionalisering vindt intern plaats tijdens de daartoe aangewezen momenten in de jaaragenda of waar mogelijk extern buiten de geplande lessen.

---

¹¹ Strategisch Plan 2016 - 2020 'Scholengroep Pontes: de brug naar de toekomst!'

2. Onderwijsproces

2.6 | Samenwerking

In de onderwijsvisie van de school is opgenomen dat het onderwijs mede in samenwerking met externe partners vorm en inhoud wordt gegeven. Die samenwerking heeft verschillende onderliggende redenen. Voorop staat dat we van mening zijn dat deze samenwerking het onderwijsaanbod voor onze leerlingen aantrekkelijk maakt. De samenwerking betreft ons bij de actualiteit in het bedrijfsleven en de samenleving waardoor ons onderwijs daarop kan worden afgestemd. Zodoende blijft het onderwijsaanbod voor onze leerlingen actueel. In de ontmoeting met externe partners doen onze leerlingen ervaringen op die hen helpen in hun loopbaanoriëntatie. Zodoende krijgen zij een meer realistisch beeld van branches en concrete beroepen.

'Volgens het rapport, 'De Zeeuwse Uitdaging', van KPMG uit 2011 krijgt de provincie Zeeland tot 2025 te maken met een daling van het leerlingaantal van 20% en wellicht nog meer. Het rapport stelt onomwonden dat bij ongewijzigd beleid bijna alle VO-scholen in de provincie failliet gaan. Bestuurders van alle vo en mbo-scholen in Zeeland hebben de handen ineen geslagen om door samen te werken de krimp regionaal op te vangen'(p. 5).¹²

De samenwerking met andere onderwijsinstellingen, het po, mbo, hbo en wo, vinden wij van belang vanwege de aansluiting, de doorlopende leerlijnen. Daarbij speelt ook de werving van leerlingen voor onze eigen school én voor het vervolgonderwijs in Zeeland een belangrijke rol. De samenwerking met de gemeente Schouwen-Duiveland wordt onderhouden vanwege het nastreven van een gemeenschappelijk doel: het behoud van het voortgezet onderwijs in Zierikzee ter wille van de vitaliteit van het eiland. Vanzelfsprekend speelt de verantwoordelijkheid voor jeugdzorg van de gemeente in deze samenwerking ook een belangrijke rol. Met de provincie Zeeland werken we samen om het vo in de krimpregio Schouwen-Duiveland te behouden.

Ambitie

29. De overgang vanuit het po naar Pieter Zeeman is voor leerlingen zo soepel mogelijk gemaakt.

Nu al heeft onze school een aanbod voor kennismaking met het vo onder de naam Pieter Zeeman Experience. Daarmee is in het schooljaar 2018-2019 begonnen en dat aanbod wordt vanwege de overweldigende belangstelling voortgezet. In het schooljaar 2019-2020 heeft Pieter Zeeman samen met de po-besturen Radar, Obase en Prisma een subsidie aangevraagd voor een programma dat zorgt voor 'de zachte landing' van po-leerlingen in het vo. Bij toekenning van de subsidie zal dat programma starten in januari 2021 in de groepen acht verspreid over Schouwen-Duiveland en na de zomervakantie van 2021 doorlopen in de

---

¹² Strategisch Plan 2016 - 2020 'Scholengroep Pontes: de brug naar de toekomst!'

---

brugklas van Pieter Zeeman. Dit initiatief sluit nauw aan bij de verkenning die in 2019-2020 heeft plaatsgevonden naar een juniorcollege op verzoek van de po-besturen Radar en Obase en het bestuur van SG Pontes. In het kader van de samenwerking po-vo is het nog goed te wijzen op de Zeeuwse ambitie in het kader van Sterk Techniek Onderwijs (STO) om leerlingen uit groep acht enthousiast te maken voor techniekonderwijs. Het programma dat vanuit STO wordt ingezet, voegt zich bij de genoemde initiatieven.

Met het mbo en hbo lopen concrete vormen van samenwerking. Te denken is aan de entree-opleiding waarin het praktijkonderwijs samenwerkt met Scalda. In het **[Living Lab Schouwen-Duiveland](#)** werken we samen met vele partners waaronder de HZ University of Applied Sciences en Scalda. In ons gebouw is daarvoor een speciale ruimte, 'Het Zout' genaamd, ingericht. Vanuit verschillende secties en praktijkafdelingen wordt samengewerkt in de realisatie van specifieke leerdoelen door middel van gastlessen of excursies. De besturen van SG Pontes, Scalda en HZ University hebben uitgesproken dat zij de samenwerking tussen vo, mbo en hbo meer concrete invulling willen geven. Besloten is om met de vo-locatie Pieter Zeeman verkennende gesprekken te voeren om van daaruit te bezien welke concrete initiatieven genomen kunnen worden. Die gesprekken hebben voor de zomervakantie 2020 plaatsgevonden. In het schooljaar 2020-2021 moet duidelijk worden wat concreet wordt opgepakt. Kenmerkend voor de samenwerking zal moeten zijn: de realisatie van onderwijsdoelen uit de verschillende curricula in een doorlopende leerlijn in authentieke beroepssituaties. Een ondersteunende doelstelling daarbij is te komen tot teams van onderwijspersoneel die organisatie-overstijgend zijn, bijvoorbeeld een team voor techniekonderwijs dat bestaat uit personeel van Pieter Zeeman, Scalda en HZ University.

Ambitie

30. Pieter Zeeman werkt samen met Scalda en de HZ University of Applied Sciences in doorlopende leerlijnen in authentieke beroepssituaties vanuit het vo naar het vervolgonderwijs.
31. Docenten van Pieter Zeeman, Scalda en de HZ University of Applied Sciences vormen één team rondom de doorlopende leerlingen.

'Ook de samenwerking met de andere VO/MBO/HBO/WO-scholen in Zeeland, de gemeenten Goes en Schouwen-Duiveland, andere overheidsinstellingen en het bedrijfsleven in het kader van onze toenemende verantwoordelijkheid voor het kind, onze leerling in een veranderende samenleving vinden wij belangrijk. Wij stellen ons actief op naar deze partners om door middel van samenwerking een ruim keuzeaanbod voor leerlingen zeker te stellen' (p. 9).¹³

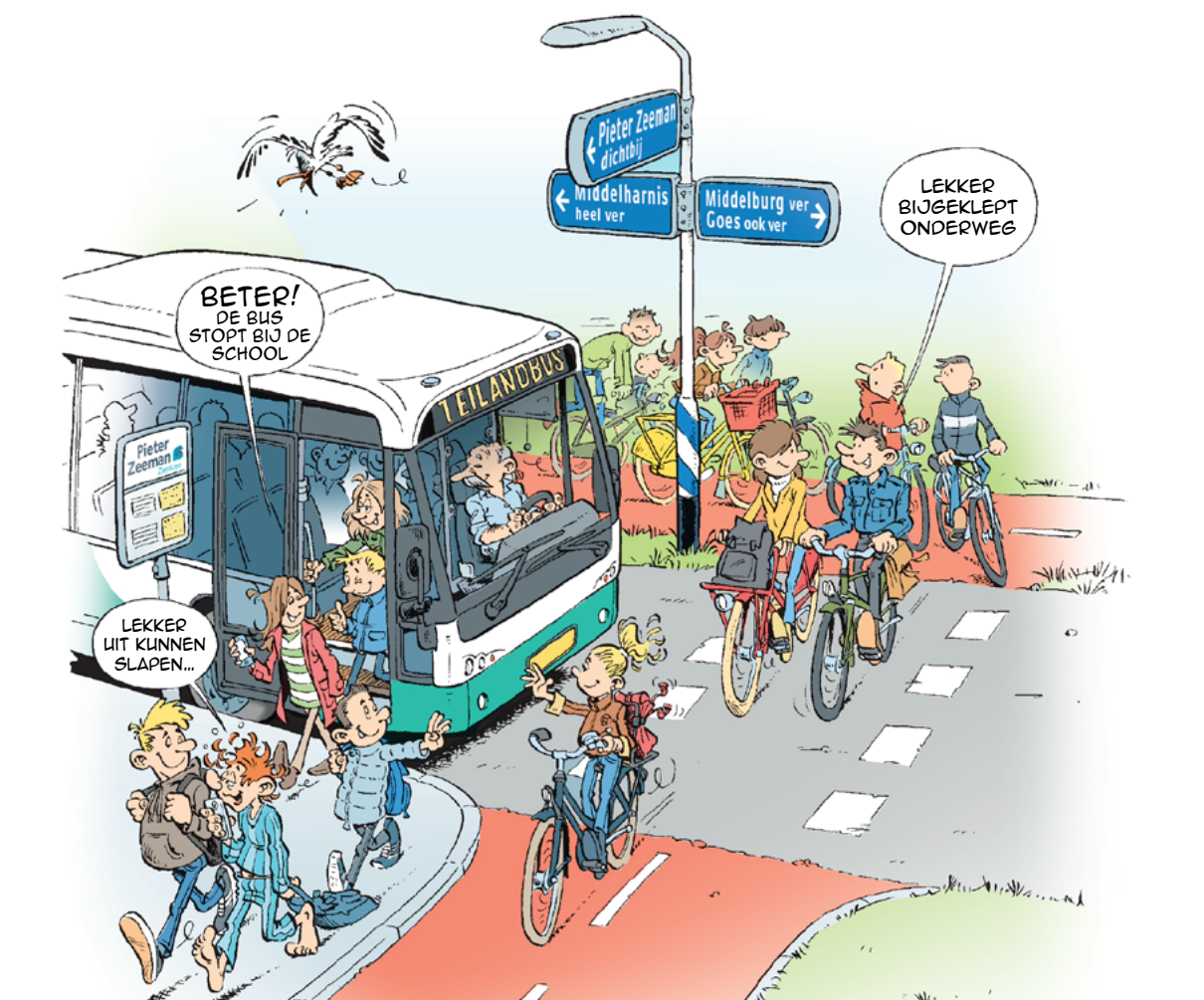
¹³Strategisch Plan 2016 - 2020 'Scholengroep Pontes: de brug naar de toekomst!'

2. Onderwijsproces

Onder regie van de provincie Zeeland is in het kader van Smart Mobility op Pieter Zeeman een onderzoek uitgezet onder onze leerlingen. Dit onderzoek heeft inzicht gegeven in de wijze waarop onze leerlingen zich verplaatsen tussen thuis en de school én heeft hun wensen op het gebied van mobiliteit in beeld gebracht. Op grond van de conclusies en aanbevelingen van het rapport heeft Pieter Zeeman samen met de provincie en de gemeente Schouwen-Duiveland de mogelijkheid van twee pilots onderzocht, namelijk die van het gebruik van deelfietsen en van een leaseplan voor e-bikes. De eerste pilot bleek niet levensvatbaar te zijn op dit moment, de tweede wordt nader uitgewerkt.

Ambitie

32. In het schooljaar 2020-2021 gaat de pilot van het leaseplan voor e-bikes van start. De doelen van deze pilot worden in een periode van drie jaar gerealiseerd.

Pieter Zeeman heeft voor de pilot van het leaseplan voor e-bikes een subsidieaanvraag ingediend bij de provincie Zeeland. In de pilot werkt Pieter Zeeman samen met CenterPoint, de fietshandel direct naast het terrein van Pieter Zeeman. De pilot duurt drie jaar. Tussentijds en na afloop van de pilot wordt geëvalueerd. Zowel Pieter Zeeman als de gemeente Schouwen-Duiveland en de provincie Zeeland hebben belang bij deze pilot. Vanwege de praktijkvakken PIE en BWI in de vmbo-afdeling basis- en kaderberoepsgericht én de gemengde leerweg in het vmbo neemt Pieter Zeeman deel aan het programma van Sterk Techniek Onderwijs (STO). Pieter Zeeman valt onder de regio Zeeland (STOZ) en de subregio Oosterschelde (STO-OSR). Samen met andere scholen in Zeeland en de Oosterschelderegio werkt Pieter Zeeman aan de realisatie van de gestelde doelen:

- 33. Zeeuwse ambities (STOZ) zijn gerealiseerd:
  - a. Intensivering en versterking van de instroom vanuit po in techniekonderwijs.
  - b. Versterking uitstroom techniek voor jongeren in het vso en pro.
  - c. Verkenning nieuw vmbo-programma Maritieme techniek en logistiek.
  - d. Aanpak tekort techniekdocenten.
- 34. De ambities van de Oosterschelderegio (STO-OSR) zijn gerealiseerd:
  - e. Versterken van de beroepspraktijk in de technische profielen (PIE-BWI-M&T)
    - i. De basis op orde.
    - ii. Optimaliseren en uitbreiden van de keuzevakken / hybride opleiden.
    - iii. Innovatieve technieken en didactiek.
  - f. LOB versterken in de onderbouw van vmbo basis- en kaderberoepsgericht (ook in de niet technische profielen) en de mavo.
  - g. Samenwerken in de keten.

2.7 | Toetsing en afsluiting

Pieter Zeeman maakt gebruik van twee typen toetsen: formatieve en summatieve toetsen. De summatieve toetsen zijn op dit moment nog dominant: leerlingen krijgen een cijfer voor hun toets, dat meetelt in het gemiddelde voor een vak. Omdat de school de omslag maakt van taakgericht naar doelgericht onderwijs, wordt bekeken of formatief toetsen vaker moet worden ingezet. Formatief toetsen (ook wel formatief evalueren genoemd) maakt inzichtelijk aan welke onderdelen van de leerstof de leerling nog moet werken om uiteindelijk z'n leerdoel te kunnen bereiken. De summatieve toets wordt dan ter afsluiting van een module ingezet om de kwalificatie vast te stellen.

2. Onderwijsproces

OBIT- of RTTI-toetsen kunnen ingezet worden om in beeld te krijgen op welke onderdelen van het leren de leerling zich meer of minder ontwikkelt. Afzonderlijke secties en/of docenten maken van dit soort toetsen gebruik. Deze wijze van toetsen is echter nog geen beleid op Pieter Zeeman.

Ambitie

35. Het formatief evalueren met behulp van formatieve toetsen is gemeengoed in het leerproces van onze leerlingen. De summatieve toetsen zijn in aantal afgenomen en worden voornamelijk ingezet bij afsluiting van een leer- of kerndoel (volgens het PTB) en een eindterm (volgens het PTA).
36. OBIT- of RTTI-toetsen zijn opgenomen in het toetsbeleid van de school.

Het PTA in de bovenbouw van de afdelingen beschrijft het programma van toetsing en afsluiting. Parallel aan deze beschrijving wordt sinds het schooljaar 2020-2021 gewerkt met een programma van toetsing en bevorderen (het PTB) in de onderbouw van de afdelingen. PTB en PTA samen geven inzicht in de doorgaande leerlijn vanaf de brugklas tot aan het eindexamen. Het PTA van elke afdeling en elke sectie is recent op orde gebracht. Het schrijven van de PTB's wordt dit schooljaar 2020-2021 afgerond.

Ambitie

37. Zowel het PTA als het PTB zijn binnen elke afdeling en voor elke sectie op orde en op elkaar afgestemd.

Het programma van toetsing, beoordeling en afsluiting - met daarin de juiste mix van formatieve en summatieve toetsen en de OBIT/RTTI-toetsen - moet bijdragen aan een juiste determinatie van de leerlingen. Het beeld van deze determinatie moet gedurende een leerjaar en gedurende de schoolcarrière van een leerling steeds scherper worden. Zodoende ontdekt een leerling waar zijn kwaliteiten liggen en kan hij gefundeerd keuzes maken voor een vervolgopleiding, voor zijn toekomst. Goede determinatie leidt voor de organisatie tot juiste prognoses die gedurende het schooljaar steeds betrouwbaarder worden. Dit is belangrijk voor de organisatie van het komende schooljaar en het maken van de daarbij passende formatie.

38. Het determinatieproces van de leerlingen geeft een betrouwbaar beeld van de kwaliteiten en mogelijkheden van de leerlingen.
39. De prognoses voor het volgende schooljaar zijn betrouwbaar op grond van een goed determinatieproces.

3. Schoolklimaat

3.1 | Veiligheid

3.1.1. Algemeen Veiligheid,

Zie: [Veiligheidsprotocol](#), [School en veiligheid](#), [Meldcode veilig thuis](#) en [Convenant veilige school](#) op de website van de school

3.1.2. Anti-pestbeleid

Zie: [Pestprotocol](#) op de website van de school

3.1.3. Vertrouwenspersoon

Zie: [Schoolgids](#) op de website van de school

3.1.4. Meldcode Veilig Thuis

Zie: [Meldcode Veilig Thuis](#) op de website van de school

3.2 | Pedagogisch klimaat

Een goed pedagogisch klimaat is een voorwaarde voor leerlingen om zich te kunnen ontwikkelen op een manier die past bij hun eigen mogelijkheden en voorkeuren. Maar wanneer is het pedagogische klimaat goed? Respect is de kernwaarde van Pieter Zeeman. Het gaat in deze waarde zowel om het geven als ontvangen van respect, om respect voor mensen en materiële zaken. Als respect de motor is van wat wij doen (het mogelijk onbewuste, maar vanzelfsprekende criterium op grond waarvan we besluiten iets te doen of te laten), dan ontstaat er een klimaat van veiligheid in de school. Ieder wordt gekend en erkend, gezien en gewaardeerd in zijn eigen zijn. Deze veiligheid is de basis van een goed pedagogisch klimaat. Het pedagogisch klimaat is een deel van de schoolcultuur. De cultuurdragers bepalen die cultuur. In eerste instantie is dat het personeel van de school, in het bijzonder zijn dat de docenten voor de klas. Zij creëren door hun gedrag, hun benadering van de leerlingen een veilige leeromgeving. In tweede instantie zijn dat ook onze leerlingen. Van hen wordt eveneens een houding van respect gevraagd.

We hebben afgesproken dat we elkaar aanspreken op ons gedrag, maar in de praktijk is dat nog moeilijk (zie ook hieronder: schoolcultuur). We willen toegroeien naar een manier van omgaan met elkaar waarbij het aanspreken van elkaar vanzelfsprekend is. We zijn van mening dat dit aanspreken de schoolcultuur en daarmee het pedagogische klimaat zal versterken.

Ambitie

1. Zowel het PTA als het PTB zijn binnen elke afdeling en voor elke sectie op orde en op elkaar afgestemd.

3. Schoolklimaat

Vanuit deze basis van veiligheid schenken we aandacht aan de drie basisvoorwaarden voor het welbevinden van een leerling zoals die geformuleerd zijn in de Self Determination Theory (SDT) van Ryan & Deci⁷ en in Nederland met name door Luc Stevens onder de aandacht zijn gebracht in de pedagogische driehoek: relatie, competentie en autonomie. We zijn van mening dat er 'geen prestatie is zonder relatie'. Onze docenten en ook de overige personeelsleden zoeken de verbinding met onze leerlingen om vanuit die verbinding het onderwijs vorm en inhoud te geven. Een leerling wordt uitgedaagd op het naastgelegen gebied van ontwikkeling (Vygotsky⁸), waardoor hij zich competent voelt in zijn ontwikkeling. Hoe meer een leerling zich eigenaar toont van zijn eigen leerproces, des te meer ruimte die leerling krijgt om eigen keuzes te maken. De autonomie van de leerling wordt waar mogelijk gehonoreerd.

Pedagogische basisbehoeften

Ambitie:

2. We geven onze leerlingen de keuze hun vakken te kiezen in verschillende afdelingen en een programma versneld af te sluiten (waardoor gedifferentieerd naar de verschillende vakken het onderwijs wordt aangeboden op het naastgelegen gebied van ontwikkeling).
3. Om een leerling te laten groeien in het eigenaarschap van zijn leerproces, besteden wij aan dat eigenaarschap expliciet aandacht in het coachend mentoraat en tijdens het didactisch coachen tijdens de lessen.
4. Het flexrooster is ondersteunend aan de realisatie van bovengenoemde twee ambities. Er is daarom een flexrooster met een goede organisatie van de planning van de flexuren.

Het programma **Steward op School** is ingezet om leerlingen te leren zelf verantwoordelijk te zijn voor een schone leefomgeving en ook te leren elkaar daarop aan te spreken.

Ambitie:

5. Het aanspreken van elkaar door leerlingen is vanzelfsprekend op Pieter Zeeman. Leerlingen misbruiken hun rol als steward niet om, vanuit de 'formele macht' van hun rol, andere leerlingen oneigenlijk te benaderen.

¹⁴Richard M Ryan PhD Lcp (auteur), 2018

¹⁵Zone of proximal development, 2020

3.3 | Tevredenheidsonderzoeken

Jaarlijks worden tevredenheidsonderzoeken van **Kwaliteitscholen** uitgezet onder leerlingen, ouders en medewerkers. De tevredenheidsonderzoeken onder onze leerlingen worden tijdens lesuren ingepland. Om die reden is de respons hoog en de uitkomst van het onderzoek betrouwbaar. Anders ligt dat bij de tevredenheidsonderzoeken onder met name de ouders, maar ook onder de medewerkers. Er zijn door het MT al verschillende pogingen gedaan om de respons omhoog te brengen, maar met onvoldoende resultaat. Om het kwaliteitsinstrument goed te kunnen gebruiken is een hogere respons noodzakelijk zodat over betrouwbare resultaten gesproken kan worden.

Ambitie:

6. De respons op de tevredenheidsonderzoeken van **Kwaliteitscholen** onder ouders en medewerkers is groot genoeg voor een betrouwbare uitkomst.

De tevredenheid onder ouders komt ook aan bod in de klankbordgroepen. Elke afdeling van de school heeft z'n eigen klankbordgroep. Deze komen drie tot vier keer per jaar bij elkaar. Het blijkt voor ouders soms moeilijk te zijn om onderscheid te maken tussen persoonlijke zaken die hun eigen kind aangaan en zaken die te maken hebben met de afdeling en leerjaren.

Ambitie:

7. Ouders in de klankbordgroepen verstaan hun rol en stemmen hun inbreng in de klankbordgroepen daarop af.

3.4 | Veiligheid in en om het gebouw

3.4.1. RI&E

De veiligheid in en om het gebouw wordt gerealiseerd m.b.v. de **RI&E** (risico inventarisatie en evaluatie). Een gecertificeerd deskundige toetst de RI&E. Zodoende wordt de veiligheid geborgd. Het oude schoolgebouw waarvan Pieter Zeeman de komende anderhalf jaar nog gebruik maakt, voldoet aan alle basisvoorwaarden van veiligheid. Investerings die nodig zijn om deze veiligheid te borgen, blijven wij doen. Met veiligheid neemt Pieter Zeeman geen enkel risico. Het nieuwe schoolgebouw zal op alle onderdelen modern zijn, bij de tijd, ook waar het gaat om de veiligheid in en om het gebouw. Ook dan zal een gecertificeerd deskundige de RI&E elk jaar toetsen om de veiligheid te borgen.

Ambitie:

7. Ouders in de klankbordgroepen verstaan hun rol en stemmen hun inbreng in de klankbordgroepen daarop af.

3. Schoolklimaat

3.4.2. Ontruimingsplan

In het schooljaar 2020-2021 heeft het ontruimingsplan een update gekregen. Daarbij is naar voren gekomen dat er vanwege de parttime aanstellingen van medewerkers te weinig BHV'ers dat op de verschillende dagdelen in de week aanwezig zijn. Het herschreven ontruimingsplan zal in het schooljaar 2020-2021 onder de medewerkers bekend gemaakt worden en ontruiming zullen worden geoefend.

Ambitie:

9. Het aantal BHV'ers is op elk dagdeel van de week voldoende voor de hulpverlening en de assistentie bij ontruiming.
10. Iedere medewerker weet wat zijn rol is in een situatie van ontruiming van de school. Deze rol is vertrouwd geworden door ontruimingsoefeningen.
11. Medewerkers en leerlingen weten wat van hen verwacht wordt als zij de school vanwege ontruiming moeten verlaten.

3.5 | AVG

Het spreekt voor zich dat Pieter Zeeman zich houdt aan de algemene verordening gegevensbescherming, de AVG. Met de komst van de AVG zijn processen in de school aangepast. Wat voorheen vanzelfsprekend gebeurde, daarvoor wordt nu vooraf toestemming gevraagd aan betrokkenen. Te denken is aan het vermelden van namen of het opnemen van foto's in documenten en/of beeldmateriaal voor presentaties. Pontesbreed heeft een medewerker de taak van AVG-deskundige gekregen. Hij houdt zichzelf op de hoogte van wet- en regelgeving op het gebied van de persoonsgegevens en informeert de locaties indien nodig.

Ambitie:

12. Pieter Zeeman blijft de persoonsgegevens van medewerkers en leerlingen beschermen en handelt volgens de AVG.

4. Onderwijsresultaten

4.1 | Resultaten

Hieronder is de kwaliteitskaart met de onderwijsresultaten van 2020 opgenomen. Alle afdelingen hebben het oordeel voldoende.

Ambitie:

1. Elke afdeling heeft het oordeel goed op de kwaliteitskaart van de inspectie van het onderwijs.

Als we meer inzoomen op de kwaliteitskaart, dan wordt duidelijk dat er op onderdelen verbetering nodig is om allereerst het oordeel voldoende vast te houden. De indicator 'onderwijspositie t.o.v. het po' wijkt voor het schooljaar 2019-2020 in negatieve zin in hoge mate af van de norm.

Ambitie:

2. De onderwijspositie t.o.v. het po is minimaal op het niveau van de norm, bij voorkeur ligt de score daarboven.

Ook het bovenbouwsucces in de havo-afdeling vraagt aandacht. Het driejarig gemiddelde ligt onder de norm.

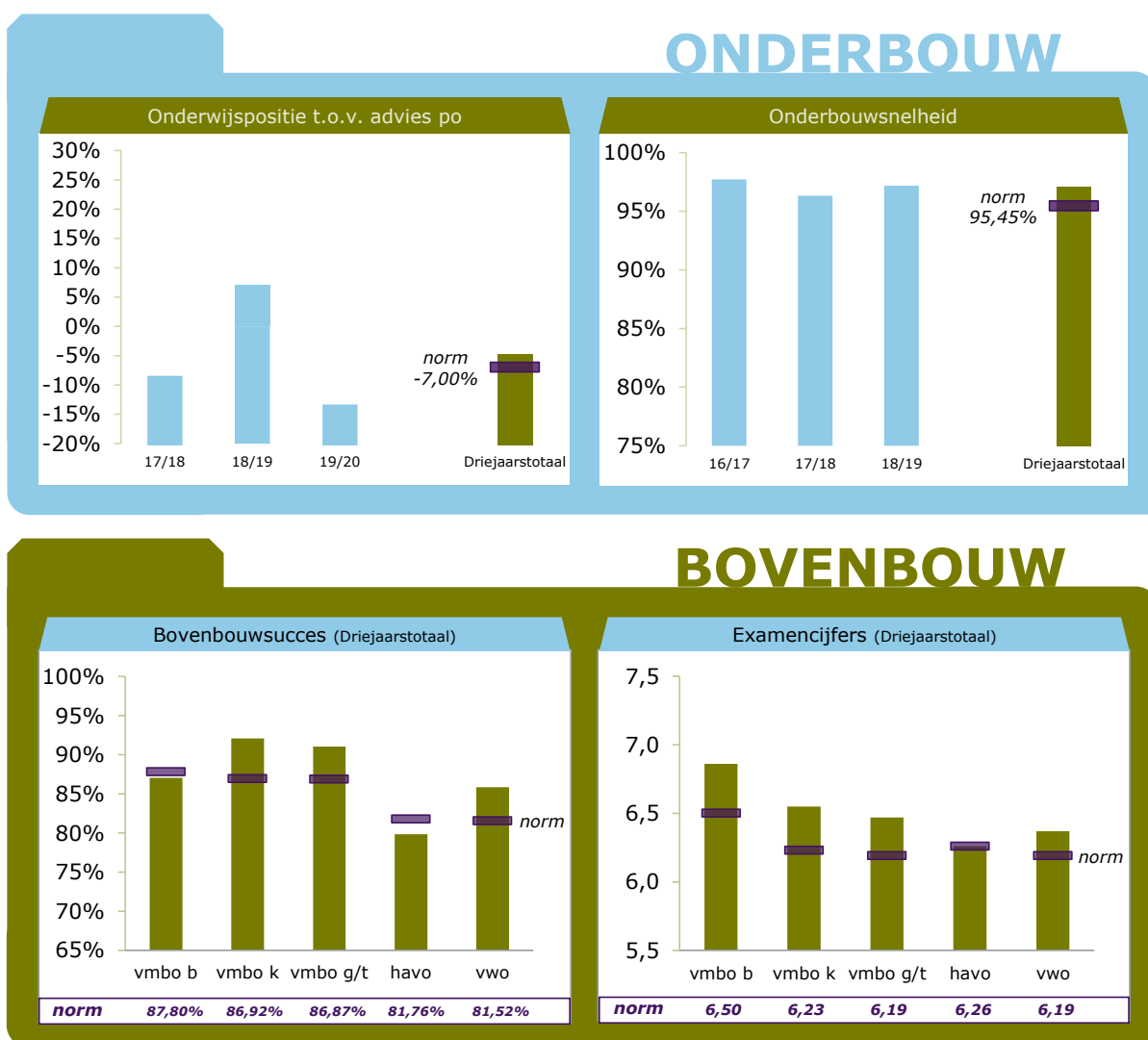
3. Het bovenbouwsucces in de havo-afdeling is minimaal op het niveau van de norm, bij voorkeur ligt de score daarboven.

In het schooljaar 2019-2020 is al gewerkt met een plan van aanpak door de teamleider van de afdeling. Dat plan van aanpak zetten we voort in het schooljaar 2020-2021.

In de formatie van het schooljaar 2020-2021 hebben we een functionaris coördinator onderwijslogistiek opgenomen. Deze medewerker heeft ook de analyse van data in haar opdracht en doet aanbevelingen op grond van de uitkomsten van die analyses. Het is de verwachting dat het MT daardoor duidelijker zicht krijgt op de oorzaken van de lagere scores op de kwaliteitskaart en daardoor meer gericht, evidence based, kan sturen.

4. Onderwijsresultaten

Bij de scores op de kwaliteitskaart is het belangrijk het volgende in gedachten te houden. Pieter Zeeman is een school met een relatief laag aantal leerlingen in de afdelingen, in boven- en onderbouw. Dat betekent dat het effect van één leerling op het percentage bij de indicatoren relatief groot is. In het overzicht van de meerjarige slagingspercentages van Pieter Zeeman (zie hieronder, derde afbeelding) is dat zichtbaar gemaakt in de kolom 'Eén ln=%'. De school heeft last van dit effect van de kleine getallen, maar streeft zonder voorbehoud naar het oordeel voldoende als springplank naar het oordeel goed.

**Berekend
oordeel**

VMBO B
voldoende

VMBO K
voldoende

VMBO G/T
voldoende

HAVO
voldoende

VWO
voldoende

Berekeningen 2020

Bevoegd gezag	Stichting Scholengroep Pontes	Bevoegd gezag nr.	41161
Naam school	Pontes Scholengroep, locatie Pieter Zeeman		
Adres	Hatfieldpark 1-2		
Plaats	4301 XC Zierikzee	BRIN-Vestnr.	13OR-3

Onderwijspositie t.o.v. advies po	
Vergelijkingsgroep	VMBO-breed/HAVO/VWO
2017-2018	-8,42%
2018-2019	7,03%
2019-2020	-13,33%
Gem 3 jaar	-4,71%
Norm	-7,00%
Resultaat	boven de norm

Onderbouwsnelheid	
2016-2017	97,71%
2017-2018	96,32%
2018-2019	97,18%
Gem 3 jaar	97,10%
Norm (na correctie)	95,45%
Resultaat	boven de norm

Bovenbouwsucces	VMBO B	VMBO K	VMBO G/T	HAVO	VWO
2016-2017	97,37%	89,89%	92,21%	74,57%	83,33%
2017-2018	94,00%	93,33%	87,50%	83,63%	88,52%
2018-2019	69,77%	93,02%	93,25%	81,53%	85,71%
Gem 3 jaar	87,02%	92,08%	91,04%	79,84%	85,84%
Norm (na correctie)	87,80%	86,92%	86,87%	81,76%	81,52%
Resultaat	onder de norm	boven de norm	boven de norm	onder de norm	boven de norm

Examencijfer	VMBO B	VMBO K	VMBO G/T	HAVO	VWO
2016-2017	7,07	6,48	6,37	6,20	6,30
2017-2018	6,64	6,48	6,37	6,25	6,41
2018-2019	6,96	6,67	6,67	6,35	6,39
Gem 3 jaar	6,86	6,55	6,47	6,26	6,37
Norm (na correctie)	6,50	6,23	6,19	6,26	6,19
Resultaat	boven de norm	boven de norm	boven de norm	boven de norm	boven de norm

	VMBO B	VMBO K	VMBO G/T	HAVO	VWO
Berekend oordeel	voldoende	voldoende	voldoende	voldoende	voldoende

Verskil SE-CE	VMBO B	VMBO K	VMBO G/T	HAVO	VWO
2016-2017	-0,62	-0,03	0,10	0,20	0,33
2017-2018	-0,44	-0,16	0,23	0,23	0,25
2018-2019	-0,55	-0,15	0,07	0,13	0,35
Gem 3 jaar	-0,52	-0,12	0,14	0,19	0,30
Norm groot verschil	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50
Norm zeer groot verschil	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Resultaat	gering verschil	gering verschil	gering verschil	gering verschil	gering verschil

4. Onderwijsresultaten

4.2 | Examenresultaten

Het examenjaar 2019 was vanwege het corona-virus een uitzonderlijk jaar. Vanwege het wegvallen van de centrale examens is het schoolexamen bepalend geworden voor het behalen van het diploma. Pieter Zeeman had in elke afdeling een slagingspercentage van 100%. Dat roept natuurlijk de vraag op naar de kwaliteit en validiteit van het schoolexamens. De rector heeft over deze percentages verantwoording afgelegd aan de bestuurder van SG Pontes én ook toelichting gegeven bij deze cijfers aan de raad van toezicht. Het hele proces van examineren in corona-tijd is door de bestuurder en toezichthouders als zorgvuldig en correct beoordeeld. In het meerjarig overzicht van de examenuitslagen (zie hieronder) is te zien dat de 100% score in alle afdelingen wel uniek is, maar past bij een trend en qua aantal leerlingen (in absolute zien) niet ver afwijkt van andere jaren. In de vmbo-basisberoepsgerichte leerweg is het slagingspercentage stabiel goed. Een wisselend dalende trend van het aantal gezakte leerlingen, zien we in de vmbo-kaderberoepsgerichte leerweg, in de mavo- en vwo-afdeling. Duidelijk is dat het examenjaar 2018 voor Pieter Zeeman een slecht jaar is geweest (hetgeen verklaarbaar is vanuit de historie van de organisatie). De havo-afdeling laat een duidelijk dalende trend zien van het aantal gezakte leerlingen.

	onderwijstype VO	examen-kabdidaten	geslaagd	gezakt	Eén lln = %	geslaagd	gezakt	
2014-2015	VMBO-BL	16	16	0	6%	100,0%	0,0%	
2015-2016	VMBO-BL	24	24	0	4%	100,0%	0,0%	
2016-2017	VMBO-BL	17	16	1	6%	94,1%	5,9%	
2017-2018	VMBO-BL	26	26	0	4%	100,0%	0,0%	
2018-2019	VMBO-BL	20	20	0	5%	100,0%	0,0%	
2019-2020	VMBO-BL	11	11	0	9%	100,0%	0,0%	
				STABIEL				
2014-2015	VMBO-KL	28	26		2	4%	92,9%	7,1%
2015-2016	VMBO-KL	36	36		0	3%	100,0%	0,0%
2016-2017	VMBO-KL	42	41		1	2%	97,6%	2,4%
2017-2018	VMBO-KL	41	37		4	2%	90,2%	9,8%
2018-2019	VMBO-KL	50	49		1	2%	98,0%	2,0%
2019-2020	VMBO-KL	33	33	0	3%	100,0%	0,0%	
				WISSELEND STABIEL				
2014-2015	VMBO-TL	110	97		13	1%	88,2%	11,8%
2015-2016	VMBO-TL	94	87		7	1%	92,6%	7,4%
2016-2017	VMBO-TL	79	72		7	1%	91,1%	8,9%
2017-2018	VMBO-TL	80	68		12	1%	85,0%	15,0%
2018-2019	VMBO-TL	75	73		2	1%	97,3%	2,7%
2019-2020	VMBO-TL	80	80	0	1%	100,0%	0,0%	
				WISSELEND DALEND				
2014-2015	HAVO	55	44		11	2%	80,0%	20,0%
2015-2016	HAVO	93	80		13	1%	86,0%	14,0%
2016-2017	HAVO	62	54		8	2%	87,1%	12,9%
2017-2018	HAVO	52	45		7	2%	86,5%	13,5%
2018-2019	HAVO	57	51		6	2%	89,5%	10,5%
2019-2020	HAVO	50	50	0	2%	100,0%	0,0%	
				DALENDE TREND				

2014-2015	VWO	27	21	WISELEND DALEND	6	4%	77,8%	22,2%
2015-2016	VWO	36	35		1	3%	97,2%	2,8%
2016-2017	VWO	34	30		4	3%	88,2%	11,8%
2017-2018	VWO	44	40		4	2%	90,9%	9,1%
2018-2019	VWO	21	20		1	5%	95,2%	4,8%
2019-2020	VWO	20	20		0	5%	100,0%	0,0%

Ambitie:

- Pieter Zeeman heeft de dalende trend van het aantal gezakte leerlingen vastgehouden. (De nuchterheid gebiedt te erkennen dat de macht van de kleine getallen grote effecten op het slagingspercentage zal hebben. Evengoed gaat Pieter Zeeman voor de volle 100%.)

We denken de ambities op het gebied van de onderwijsresultaten te behalen met behulp van onderstaande actiepunten:

- We werken met elkaar aan een goed pedagogisch klimaat.
- We werken met elkaar aan het aanleren van eigenaarschap van het eigen leren bij leerlingen.
  - We doen dat door leerlingen coachend te begeleiden in het mentoraat én in de lessen.
- De mentor-coach monitort de ontwikkeling van de leerlingen en geeft daarop met regelmaat feedback. Waar nodig treedt de mentor sturend op.
- De ontwerpprincipes/kenmerken van de Pieter Zeeman les helpen de kwaliteit van de lessen te verhogen.
  - Een collega (docent en intern begeleider) bezoekt de lessen van de collega's en geeft feedback aan onze docenten
- Collega's geven elkaar collegiale feedback en voeren intervisiegesprekken.
  - Het vmbo-team professionaliseert zich op dit gebied m.b.v. een extern deskundige
- In het schooljaar 2021-2022 zal het flexrooster (naar verwachting) zijn intrede doen op Pieter Zeeman. Tijdens de flexuren kunnen leerlingen meer op maat begeleid worden in hun ontwikkeling. Naar mate een leerling meer eigenaarschap toont, is de keuzevrijheid voor de invulling van de flexlessen groter. Een leerling die geen eigenaarschap toont, wordt in de keuze van de flexlessen gestuurd door zijn mentor en de vakdocenten.
- Leerlingbesprekingen in de afdelingen worden wekelijks gehouden.
- De onderwijsresultaten staan als vast punt van bespreking op de agenda van de secties.
- Tussentijdse en finale onderwijsresultaten worden indien nodig door de teamleider besproken met individuele docenten.

4. Onderwijsresultaten

4.3 | Sociale en maatschappelijke competenties

In de praktijk van het onderwijs wordt er voortdurend een beroep gedaan op de sociale vaardigheden van leerlingen en personeel. Leerlingen worden door de sociale dynamiek waartoe zij zich moeten leren verhouden als vanzelf meer competent op het gebied van de sociale interactie. Docenten in de klas 'voeden leerlingen daarin op'. Mentoren in de mentorlessen en persoonlijke gesprekken werken hieraan meer gericht, vanuit de onderwijsdoelen van het mentoraat. In de maatschappelijke stage komt de maatschappelijke competentie expliciet aan de orde. Dat gebeurt vanzelfsprekend ook tijdens de lessen maatschappijleer. Meer verborgen in het curriculum gebeurt dat bij andere vakken ook.

Ambitie:

5. Pieter Zeeman heeft een doorgaande leerlijn in alle afdelingen voor burgerschap en sociale integratie / levensbeschouwing, ethiek en filosofie (LEF). Deze leerlijn is deels verweven met de leerlijnen in andere vakken, deels als eigen activiteit in het onderwijsprogramma van de leerlingen opgenomen.

De werkgroep LEF werkt deze leerlijn uit. Zie ook: hoofdstuk onderwijs/aanbod.

4.4 | Vervolgsucces

In het verleden heeft Pieter Zeeman rapportages van hogescholen uit Vlissingen en Rotterdam ontvangen over het vervolgsucces van de leerlingen in het vervolgonderwijs. Op dit moment wordt hierover niet gerapporteerd. Privacywetgeving en de AVG hebben een negatieve invloed op de mogelijkheid van deze rapportages. Toch wil Pieter Zeeman weten hoe het oud-leerlingen vergaat in hun verdere ontwikkeling.

Ambitie:

6. Pieter Zeeman is in contact met de partners in de onderwijsketen, ontvangt en bespreekt bruikbare rapportages over het vervolgsucces van haar leerlingen.
7. Pieter Zeeman gebruikt deze rapportages als spiegel voor het eigen LOB-proces.

5. Kwaliteitszorg

5.1 | Kwaliteitszorg

Voor een beschrijving van de kwaliteitszorg van Pieter Zeeman wordt verwezen naar het 'Handboek voor kwaliteitszorg Stichting Scholengroep Pontes'.

Een van de succesbepalende factoren (SBF) van Pieter Zeeman luidt: we streven naar absolute en relatieve excellente opbrengsten van leerlingen en medewerkers. Dat betekent dat we ernaar streven in elk geval het judicium goed van de inspectie van het onderwijs te krijgen en waar mogelijk op onderdelen ook het judicium excellent.

Ambitie:

1. Pieter Zeeman heeft van de inspectie van het onderwijs, op grond van de kwaliteit van het onderwijs en de organisatie, het judicium goed als tussenstap naar het judicium excellent.

'Een goede school Volgens de Inspectie is "een goede school een school waar leraren onder gunstige schoolcondities goed onderwijs geven zodat alle leerlingen optimale opbrengsten realiseren in alle leer- en vormgevingsgebieden. Een goede school is goed op zowel de opbrengsten als het onderwijsproces. Een goede school wordt zodanig bestuurd en georganiseerd dat het kwaliteits-, financieel en personeelsbeleid in dienst staan van behoud en verbetering van de kwaliteit van het onderwijs. Een goede school heeft voor de buitenwereld een herkenbaar profiel en blijft zich voortdurend ontwikkelen. Hierbij gaat het niet alleen om de kwaliteitsgebieden maar ook om het realiseren van andere, eigen ambities." Een excellente school Volgens de Inspectie "onderscheidt een excellente school zich door een gedeelde visie op goed onderwijs en een cultuur en werkwijze waarin continu reflecteren op en verbeteren van de kwaliteit van dat onderwijs centraal staan. Dit betekent dat een excellente school de inrichting van het onderwijsproces zodanig georganiseerd heeft, dat dit een positief effect heeft op de resultaten van de school. Het lerend en verbeterend vermogen van een excellente school is evident aanwezig en werkt door in alle lagen van de organisatie, maar in het bijzonder in het onderwijsteam. De docenten van de onderwijsteams bieden alle leerlingen een relevant en aantrekkelijk curriculum aan en realiseren daarbinnen maatwerk' (p. 8).

5.1 | Kwaliteitscultuur

In maart 2016 is er een onderzoek geweest naar de bedrijfscultuur van Pieter Zeeman. De toen leidende cultuur werd omschreven als familiair, sociaal en ingetogen. Als gewenste cultuur werd genoemd een meer op inhoud en resultaat gerichte cultuur. Er zou een verschuiving moeten komen van de familiale cultuur, waarin veel toegedekt wordt met de mantel der liefde, naar een meer professionele cultuur, waarin collega's elkaar aanspreken op het professionele handelen. De naar binnen gerichte organisatie zou zich ook meer naar buiten moeten richten.

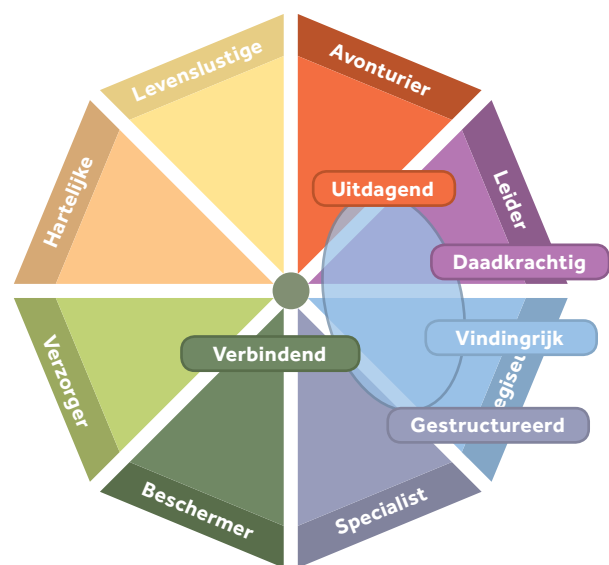
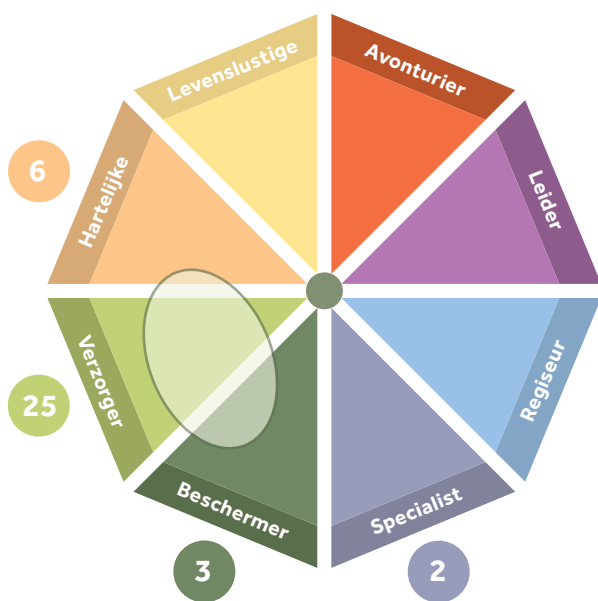
¹⁶Strategisch Plan 2016 - 2020 'Scholengroep Pontes: de brug naar de toekomst!'

5. Kwaliteitszorg

Hiernaast is het kwadrant 'karaktervol positioneren' afgebeeld. Medewerkers hebben zichzelf daarop gescoord.

Hieronder staat het overzicht van de bestaande situatie in maart 2016: een sociale en ingetogen cultuur.

diagonaal hieronder staat het overzicht van de gewenste situatie : een meer uitgesproken cultuur op inhoud en resultaatgericht.

Ambitie:

- Pieter Zeeman heeft een professionele cultuur, gericht op inhoud en resultaat, waarin collega's elkaar professioneel aanspreken en de blik zowel naar binnen als naar buiten gericht is. Het sociale verband van de school blijft behouden.

5.3 | Verantwoording en dialoog

De medezeggenschapsraad van de school (MR) kent een personeelsgeleding (PMR), een leerlingengeleding en een oudergeleding. SG Pontes Scholengroep heeft een Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (GMR), met alle drie de genoemde geledingen.

De ouderraad is samengesteld uit een vertegenwoordiging van ouders uit de verschillende afdelingen en leerjaren van de school. Zij heeft een adviserende rol en een klankbordfunctie voor de schoolleiding. Ze initieert en helpt mee bij het organiseren van tal van activiteiten.

Er is een leerlingenraad, samengesteld uit een vertegenwoordiging van leerlingen uit de verschillende afdelingen en leerjaren van de school. De leerlingenraad heeft tot doel op te komen voor de belangen van de leerlingen en bij te dragen aan de goede sfeer op school door het organiseren van activiteiten voor leerlingen.

Er zijn klankbordgroepen van ouders in elke afdeling. Voor de brugklassen is er een aparte klankbordgroep.

Het is de ambitie om deze raden en groepen optimaal te laten functioneren. Dat vraagt enerzijds van het MT en het team een luisterend oor en een bereidwillige houding ook gehoor te geven aan constructieve inbreng, anderzijds vraagt dat van de leden van de raden en groepen een goede focus op de doelstelling en een constructieve inbreng in het gesprek. Beide zijden blijven onze aandacht houden.

Ambitie:

3. PieterDe MR, leerlingen- en ouderraad én de klankbordgroepen functioneren optimaal volgens de doelstellingen van het gremium.

Geraadpleegde literatuur

Biesta, G. (2015). *Het prachtige risico van het onderwijs*. Culemborg: Phronese.

Biesta, G. (2018). *De terugkeer van het lesgeven*. Culemborg: Phronese.

Hattie, J. (2013). *Leren zichtbaar maken - Visible Learning for Teachers*. Rotterdam: Bazalt.

Heijden, A. v. (2019). *Het Flexmodel VO*. Rotterdam: Bazalt.

Rabelink, G. (2011). *Tij van de toekomst*. Zierikzee: Gemeente Schouwen-Duiveland.

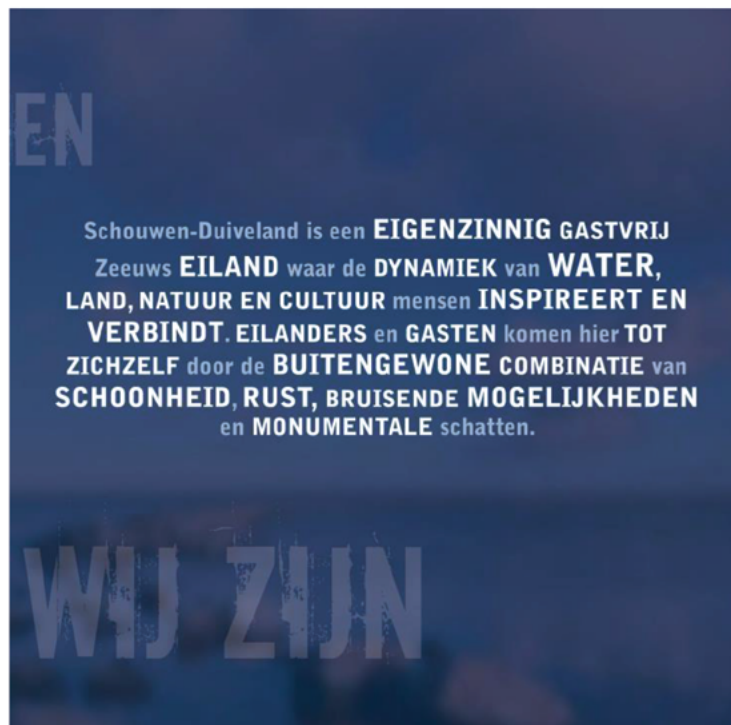
Richard M Ryan PhD Lcp (auteur), E. L. (2018). *Self-Determination Theory: Basic Psychological Needs in Motivation, Development, and Wellness*. New York: The Guilford Press.

Terlage, K. (2016). *Scholengroep Pontes: de brug naar de toekomst! Strategisch Plan 2016 - 2020*. Goes: SG Pontes.

Zone of proximal development. (2020, december 15). Opgehaald van Wikipedia: https://en.wikipedia.org/wiki/Zone_of_proximal_development?oldid=402212028

Bijlage 1 - Omgevingsanalyse

De gemeente Schouwen-Duiveland heeft in 2011 '[Tij van de toekomst](#)' uitgegeven, een strategische visie op Schouwen-Duiveland over de periode 2011-2040 (zie: 'Tij van de toekomst'⁹). In dit schrijven is een omgevingsanalyse opgenomen. Omdat Pieter Zeeman een uitgesproken eilandschool is, is in deze bijlage een samenvatting van die omgevingsanalyse opgenomen. Het geeft een goed beeld van de Sitz im Leben van de school. In aanvulling hierop zijn nog twee belangrijke omgevingsfactoren beschreven: Schouwen-Duiveland als krimpregio en de aandacht voor techniekonderwijs.

¹⁷ (Rabelink, 2011)

Bijlage 1 - Omgevingsanalyse

Enkele cijfers

Schouwen-Duiveland is in oppervlakte de grootste gemeente van Zeeland. Bijzonder en kenmerkend is, dat van de 48.894 hectare grondgebied meer dan de helft (25.791 hectare) in het water ligt.

De gemeente bestaat uit de stadjes Zierikzee en Brouwershaven en vijftien dorpen.

Eind 2010 telden zij samen 34.205 inwoners, verdeeld over 14.790 huishoudens.

Het kleinste dorp, Serooskerke, heeft 302 inwoners; Zierikzee is met 10.829 inwoners de grootste kern. De hoogste economische productie wordt in Zierikzee gerealiseerd, circa 45% van de in totaal ongeveer 1,25 miljard euro per jaar, tegen 21% in de Westhoek en 34% voor de overige bedrijvigheid. In Zierikzee ligt de nadruk op industrie, groothandel en detailhandel. In de Westhoek zorgen horeca en verblijfsrecreatie, samen met detailhandel, voor twee derde van de totale omzet. In het overige deel van de gemeente scoren de agrarische sector, de bouw en de groothandel hoog. Belangrijke werkgevers zijn aanwezig in de sectoren detailhandel, recreatie en toerisme en de zakelijke dienstverlening. In het totaal is er werk voor zo'n 14.400 mensen.

Enkele trends

De snel veranderende netwerkmaatschappij maakt digitale bereikbaarheid belangrijker dan nabijheid. De wereld komt via de laptop het huis binnen. Er is een groeiend aantal bedrijven waarvoor de vestigingslocatie niet aan bepaalde factoren verbonden is (footloose). Tegenover deze globalisering staat de lokalisering. Doordat grenzen vervagen, hebben we meer behoefte aan een eigen plek en identiteit. De kwaliteit en eigenheid van de woonomgeving worden steeds belangrijker.

Er komen in een hoger tempo veel oudere mensen bij (vergrijzing), terwijl er minder kinderen worden geboren. En wie jong is, trekt vaak weg om te studeren of te werken (ontgroening). Daarnaast neemt ons inwoneraantal af (krimp). Deze ontwikkelingen hebben gevolgen. Zo zal er meer behoefte zijn aan verzorging en verpleging en zijn er minder kinderen om onderwijs aan te geven. Ook aan de huizenmarkt gaan deze veranderingen niet voorbij; zo zijn er minder en andersoortige woningen nodig.

En er gebeurt meer. We gaan allemaal meer via internet shoppen, het echte winkelen wordt een dagje uit. We gaan ook vaker, korter en zo mogelijk luxer met vakantie. We hebben aan de ene kant behoefte aan traditionele streek-producten en aan de andere kant aan vernieuwende en verantwoorde groenten, vlees- en visproducten. De traditionele grondstoffen worden alleen maar schaarser en duurder; alternatieven worden daardoor aantrekkelijker. Ook het klimaat, denk aan de zeespiegelstijging, houdt ons bezig.

Visie - Schouwen-Duiveland in 2040

Onze economie is sterk water gerelateerd

Watergebonden bedrijvigheid is in 2040, naast recreatie, een pijler onder de Schouwen-Duivelandse economie. Op het eiland zijn verschillende initiatieven van de grond gekomen en samenwerkingsrelaties ontstaan rondom watersport, visserij, watergebonden bedrijvigheid en

---

---

watergebonden dienstverlening. Het bedrijventerrein in Bruinisse, gericht op watergebonden bedrijvigheid, biedt een belangrijke aanvulling op het brede scala aan bedrijfslocaties. Op het eiland zijn verschillende vormen van duurzame energieopwekking en waterbeheer van de grond gekomen, zoals koude- warmteopslag in de bodem, getijdenenergie en zonne-energie.

Onze landbouw en aquacultuur zijn geïnnoveerd en verweven met andere functies

In het middengebied van Schouwen-Duiveland is een aantal grootschalige land- en tuinbouwbedrijven actief. Zij hebben voldoende schaalgrootte voor een gezonde bedrijfsvoering. Elders op het eiland zijn bedrijven actief die landbouw hebben gecombineerd met andere functies (wellness, zorg, recreatie en educatie). Deze bedrijven spelen in op de toenemende vraag naar regionale en lokale authenticiteit in combinatie met een gezonde levensstijl. Verder zien we nieuwe vormen van landbouw die gebruik maken van het eilandkarakter van Schouwen-Duiveland. Hierbij denken we aan vernieuwende initiatieven zoals het kustlaboratorium. Toerisme, aquacultuur en natuur zijn bij deze nieuwe vormen bij elkaar gebracht. Aquacultuur is ingebed in onze lokale economie en past prima bij de kernkwaliteiten van Schouwen-Duiveland.

Onze kleinschalige bedrijvigheid floreert, optimaal gestimuleerd en gefaciliteerd

Schouwen-Duiveland is nog steeds een ondernemend eiland. Ons eiland is de thuisbasis voor een groot aantal kleine ondernemers die graag profiteren van de kwaliteiten van het vakantie-eiland om wonen en werken te combineren. Creatieve bedrijvigheid (grafische en interactieve media, architecten en kunstenaars) en de ICT-sector maken hiervan gebruik. De inzet van moderne technieken (het 'nieuwe werken') en interactieve en sociale media, dragen ertoe bij dat mensen flexibel en dicht bij huis kunnen werken. Schouwen-Duiveland is voor deze werknemers een ideale uitvalsbasis ('beste van twee werelden').

Er is geen zware industrie en bedrijvigheid op Schouwen-Duiveland. Bedrijven met een wat grotere omvang zijn geconcentreerd op de bedrijventerreinen bij Zierikzee. Bruinisse biedt onderdak aan watergebonden bedrijven. Een aantal van onze werklocaties (bijvoorbeeld De Rotterij) is geherstructureerd en qua ruimtelijke kwaliteit en functionaliteit aanzienlijk verbeterd. Zierikzee is het aantrekkelijk winkelgebied van ons vakantie-eiland. Ondernemers en overheid hebben dit gezamenlijk gerealiseerd en dragen hiervoor samen verantwoordelijkheid.

Vraag en aanbod van de arbeidsmarkt zijn in balans

Door samenwerking met andere regio's en (onderwijs-)instanties is aanwas van onze beroepsbevolking verzekerd. Onderwijsinstellingen zijn een educatieve partner voor het bedrijfsleven en werken samen met de overheid. Daarmee is ingespeeld op de veranderingen van de beroepsbevolking als gevolg van de veranderende bevolkingssamenstelling. In 2040 is de arbeidsmarkt vooral gericht op dienstverlening, zorg en midden- en kleinbedrijf. Het hoger- en academisch onderwijs is gekoppeld aan innovatie op water(kennis). Veldwerk- en stageplaatsen voor hoger opgeleiden, zoals bij het kustlaboratorium, zijn gerealiseerd. Onderwijs en bedrijfsleven wisselen kennis uit voor nieuwe water gerelateerde economische

Bijlage 1 - Omgevingsanalyse

---

ontwikkeling en bedrijvigheid. Dit versterkt de water economie en is een unieke profilering van het eiland als (technisch) waterkenniscentrum en praktijkruimte. Dit sluit aan bij de nieuwe economische mogelijkheden en schept nieuwe werkgelegenheid.

- We gaan een alliantie aan met het onderwijs en het bedrijfsleven om opleidingsmogelijkheden aan te laten sluiten op de behoefte van de arbeidsmarkt. Dat doen wij door binnen het voortgezet onderwijs het praktijkonderwijs te versterken, gericht op recreatie en zorg en te zoeken naar regionale aansluiting met het middelbaar beroepsonderwijs (MBO).

Krimpgebieden

De Commissie Dijkgraaf heeft in kaart gebracht wat de invloed is van teruglopende leerlingenaantallen in het voortgezet onderwijs en adviseert hoe schoolbesturen beter in staat gesteld kunnen worden zorg te dragen voor een toekomstbestendig onderwijs in de regio. Samenvatting adviesrapport: Demografische ontwikkelingen als ontgroening en verstedelijking kunnen leiden tot grote leerlingendaling in het voortgezet onderwijs. In sommige gebieden is de daling erg hoog, tot wel dertig procent. Omdat de financiering van het voortgezet onderwijs afhankelijk is van het aantal leerlingen, kan leerlingendaling negatieve gevolgen hebben voor de rijkheid van het onderwijsaanbod, de kwaliteit van het onderwijs en de betaalbaarheid. Dit kan ook leiden tot onacceptabele reistijden voor leerlingen. Dit is een urgent probleem met een brede maatschappelijke impact. Het vraagt dus om snel en adequaat ingrijpen van schoolbesturen. Het is primair een verantwoordelijkheid van schoolbesturen om te zorgen voor een breed onderwijsaanbod, passend bij wat leerlingen nodig hebben. Het is daarbij van belang dat leerlingen in een krimpregio zoveel mogelijk gelijke kansen hebben als leerlingen in dichtbevolkt gebied. Vanuit de verantwoordelijkheid voor het onderwijsstelsel heeft de minister van onderwijs de taak dit te ondersteunen. De commissie adviseert de minister om schoolbesturen op vier manieren te ondersteunen:

- door meer informatieverstrekking over de situatie per regio en mogelijke oplossingen voor problemen die zich daar voordoen;
- door voldoende flexibiliteit in regels en voldoende financiële middelen om tot oplossingen te komen;
- door expliciet te maken dat bestuurders, toezichthouders en medezeggenschapsraden tijdig moeten optreden om problemen te voorkomen en hen daaraan te houden;
- en- door een algemene toets op krimpbestendigheid van nieuwe regelgeving, om te voorkomen dat die onbedoelde effecten op het onderwijs in krimpregio's heeft.

De commissie neemt maatwerk als uitgangspunt voor de oplossingen voor leerlingendaling, om recht te doen aan de verschillen tussen regio's en de principes van proportionaliteit en subsidiariteit. Van de overheid is om die redenen ook bereidheid nodig om flexibel om te gaan met regels. Schoolbesturen kunnen voor een maatwerkregeling in aanmerking komen op basis van een regionaal plan. Daarbij gaat het niet om het voortbestaan van scholen of schoolbesturen op zichzelf, maar om een rijk onderwijsaanbod voor leerlingen. Flexibiliteit in de handhaving van de regelgeving en extra financiële middelen kunnen worden toegekend als in het plan aangetoond wordt dat dit nodig is voor een goede oplossing. De commissie constateert dat in veel gevallen schoolbesturen tot een oplossing zijn gekomen en nog steeds kunnen komen binnen de bestaande wet- en regelgeving. Maar er zijn zeker situaties waarin maatwerk noodzakelijk is.

De commissie adviseert om de voorgestelde maatregelen snel te nemen, zodat alle leerlingen in Nederland thuis nabij en goed onderwijs kunnen ontvangen, ongeacht de plek waar zij wonen.

[Bron: klik hier](#)

Sterk techniekonderwijs

Vanaf september 2018 wordt er gemiddeld 100 miljoen per jaar extra geïnvesteerd in techniekonderwijs op het vmbo. In 2018 en 2019 is er geld beschikbaar voor vmbo-scholen waarmee ze kunnen investeren in bijvoorbeeld machines, materialen en mensen. Van 2020 – 2023 worden de middelen ingezet voor de uitvoering van regionale plannen van vmbo-scholen, mbo-instellingen, het bedrijfsleven en regionale overheid. De doelstelling is werken aan een duurzaam, dekkend en kwalitatief sterk technisch onderwijs.

Het landelijke ondersteuningsteam Sterk Techniekonderwijs* ondersteunt scholen en regio's bij het maken en uitvoeren van de regionale plannen. We bieden ondersteuning, data, inspiratie, tools en informatie om regio's te helpen bij het vormen van het samenwerkingsverband, het planvormingsproces en de uitvoering.

* Het ondersteuningsteam Sterk Techniekonderwijs is een samenwerking tussen [SPV](#) (Stichting Platforms vmbo) en Platform Talent voor Technologie in opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

[Bron: klik hier](#)

Bijlage 2 - Overzicht ambities

---

1. Onderwijsproces

- 1.1. Naast de doelstelling op het gebied van het kwalificeren, zijn doelstellingen geformuleerd op de gebieden van het subjectiveren en socialiseren. Deze doelstellingen zijn in leerlijnen opgenomen in het curriculum.
- 1.2. Er is een onderwijsaanbod op het gebied van levensbeschouwing, ethiek en filosofie (LEF).
- 1.3. Het onderwijsaanbod dat bijdraagt aan de doelstellingen van actief burgerschap en sociale integratie is in beeld gebracht en aangevuld. Er is een beschrijving van deze leerlijn in het curriculum.
- 1.4. Actief burgerschap en sociale integratie, subjectiveren en socialiseren, levensbeschouwing, ethiek en filosofie worden in samenhang aangeboden.
- 1.5. Pieter Zeeman is een cultuurprofielschool.
- 1.6. Elke vwo-leerling volgt in principe Cambridge Engels en sluit dat minimaal af op het niveau van First Certificate. Vwo-leerlingen worden gestimuleerd ook hun Advanced of Proficiency te behalen.
- 1.7. De entreeopleiding via ons praktijkonderwijs heeft een nieuwe impuls gekregen door de samenwerking met een nieuwe partner: Scalda.
- 1.8. De mogelijkheden van praktijkleren op Pieter Zeeman zijn op elkaar afgestemd waardoor uitstroom en doorstroom optimaal verlopen. Te denken is aan vso-pro-vmbo.
- 1.9. Het techniekonderwijs in de vmbo basis- en beroepsgerichte leerweg is geïnnoveerd in het kader en met de middelen van Sterk Techniek Onderwijs. Technologie krijgt bijzondere aandacht, ook in de crossovers naar andere vakken en kennisgebieden.
- 1.10. In het schooljaar 2019-2020 zijn we met de gemengde leerweg in het vmbo in de afdelingen PIE en BWI begonnen. We hebben het aanbod van deze gemengde leerweg voortgezet en zijn zodoende vooruitgelopen op de nieuwe leerweg in het vmbo.
- 1.11. Er is een aanbod voor 'de zachte landing' van leerlingen uit de achtste groep van het basisonderwijs en uit de brugklas van Pieter Zeeman. Er is hiertoe een overeenkomst gesloten met de po-besturen van Schouwen-Duiveland. Gezamenlijk hebben po en Pieter Zeeman de subsidie voor dit onderwijsprogramma aangevraagd (d.d. voorjaar 2020; t.t.v. het schrijven van die schoolplan niet geen bericht over toekennen ontvangen).
- 1.12. Het taalbeleid is vernieuwd en uitgevoerd in samenwerking met de taalconsulent van de Bibliotheek Oosterschelde.
- 1.13. In elke afdeling is een leerlijn van vakoverstijgende vaardigheden, die opgenomen is in het lesprogramma van de afzonderlijke vakken.
- 1.14. Binnen de afdeling vwo zijn vaardigheden die gewenst en noodzakelijk zijn voor het succesvol doorlopen van het wetenschappelijk onderwijs nadrukkelijk binnen het curriculum vormgegeven. Hierbij is te denken aan academisch schrijven en het planmatig en reflectief samenwerken.
- 1.15. Er is onderzoek gedaan naar een mogelijk aanbod van informatie- en communicatietechnologie en er is een besluit genomen over het al dan niet opnemen van dit aanbod in het curriculum.
- 1.16. Om nog beter zicht te krijgen op het kwalificeren neemt elke sectie in elke afdeling en

-
- elk leerjaar een aantal keer per jaar een RTTI/Obit-toets af waarna aansluitend een toetsanalyse plaatsvindt.
- 1.17. Om de (meer) zachte kant van de ontwikkeling objectiever in beeld te brengen, zijn rubrics gemaakt als onderleggers bij de (inter-)subjectieve beoordeling door het onderwijzend personeel.
  - 1.18. Het team van Pieter Zeeman heeft de ontwerpprincipes van de Pieter Zeeman les op grond van de onderwijskundige visie van de school geformuleerd. Deze ontwerpprincipes geven richting aan het pedagogisch en didactisch handelen van onze docenten.
  - 1.19. De mogelijkheden die de digitale didactiek biedt, worden ook in de situatie van fysiek onderwijs op school benut.
  - 1.20. Docenten benutten de digitale mogelijkheden voor het onderwijs, onderhouden daartoe hun digitale vaardigheden en breiden die indien nodig uit.
  - 1.21. Er is een excursie- en reizenbeleid waarin een goede balans is geborgd tussen enerzijds aansprekend excursies en (buitenlandse) reizen en anderzijds de continuïteit van de lessen voor de leerlingen die op school blijven.
  - 1.22. De lessentabellen van Pieter Zeeman zijn herzien om de planning van vaklessen en flexuren in het flexrooster mogelijk te maken.
  - 1.23. Pieter Zeeman werkt met een flexrooster om maatwerk optimaal mogelijk te maken. In dat flexrooster zijn vaklessen en flexuren opgenomen. De onderwijstijd die nu door middel van lesuren wordt gerealiseerd, is verdeeld over de vaklessen en flexuren.
  - 1.24. Pieter Zeeman biedt het coachend mentoraat aan alle leerlingen in alle afdelingen en leerjaren aan. Omdat het aantal taakuren voor het mentoraat per docent daardoor significant omhoog gaat, is gezocht naar de dekking van deze uitgave. Die dekking is ook gevonden.
  - 1.25. Er is een doorlopende mentoraatslijn waarin aandacht voor leerstrategieën is opgenomen.
  - 1.26. De uitvoering van het ondersteuningsaanbod is geëvalueerd en waar nodig aangepast.
  - 1.27. Voor projecten en arrangementen gefinancierd vanuit het SWV-OSR, die na evaluatie waardevol gebleken zijn, is financiële dekking gevonden in de begroting van de school.
  - 1.28. Lesuitval is teruggedrongen naar maximaal 5% per schooljaar in elke afdeling en elk leerjaar.
  - 1.29. De overgang vanuit het po naar Pieter Zeeman is voor leerlingen zo soepel mogelijk gemaakt.
  - 1.30. Pieter Zeeman werkt samen met Scalda en de HZ University of Applied Sciences in doorlopende leerlijnen in authentieke beroepssituaties vanuit het vo naar het vervolgonderwijs.
  - 1.31. Docenten van Pieter Zeeman, Scalda en de HZ University of Applied Sciences vormen één team rondom de doorlopende leerlingen.
  - 1.32. In het schooljaar 2020-2021 gaat de pilot van het leaseplan voor e-bikes van start. De doelen van deze pilot worden in een periode van drie jaar gerealiseerd.
  - 1.33. Zeeuwse ambities (STOZ) zijn gerealiseerd.
  - 1.34. De ambities van de Oosterschelderegio (STO-OSR) zijn gerealiseerd.
-

-
- 1.35. Het formatief evalueren met behulp van formatieve toetsen is gemeengoed in het leerproces van onze leerlingen. De summatieve toetsen zijn in aantal afgenomen en worden voornamelijk ingezet bij afsluiting van een leer- of kerndoel (volgens het PTB) en een eindterm (volgens het PTA).
  - 1.36. OBIT- of RTTI-toetsen zijn opgenomen in het toetsbeleid van de school.
  - 1.37. Zowel het PTA als het PTB zijn binnen elke afdeling en voor elke sectie op orde en op elkaar afgestemd.
  - 1.38. Het determinatieproces van de leerlingen geeft een betrouwbaar beeld van de kwaliteiten en mogelijkheden van de leerlingen.
  - 1.39. De prognoses voor het volgende schooljaar zijn betrouwbaar op grond van een goed determinatieproces.

2. Schoolklimaat

- 2.1. We spreken elkaar aan op het professionele handelen, vanuit de kaders van onze visie op onderwijs en het pedagogische klimaat.
  - 2.2. We geven onze leerlingen de keuze hun vakken te kiezen in verschillende afdelingen en de mogelijkheid een programma versneld af te sluiten (waardoor gedifferentieerd naar de verschillende vakken het onderwijs wordt aangeboden op het naastgelegen gebied van ontwikkeling).
  - 2.3. Om een leerling te laten groeien in het eigenaarschap van zijn leerproces, besteden wij daaraan expliciet aandacht in het coachend mentoraat en tijdens het didactisch coachen tijdens de lessen.
  - 2.4. Het flexrooster is ondersteunend aan de realisatie van bovengenoemde twee ambities. Er is daarom een flexrooster met een goede organisatie van de planning van de flexuren.
  - 2.5. Het aanspreken van elkaar door leerlingen is vanzelfsprekend op Pieter Zeeman. Leerlingen misbruiken hun rol als steward niet om, vanuit de 'formele macht' van hun rol, andere leerlingen oneigenlijk te benaderen.
  - 2.6. De respons op de tevredenheidsonderzoeken van [Kwaliteitscholen](#) onder ouders en medewerkers is groot genoeg voor een betrouwbare uitkomst.
  - 2.7. Ouders in de klankbordgroepen verstaan hun rol en stemmen hun inbreng in de klankbordgroepen daarop af.
  - 2.8. In en om de school blijft de veiligheid te allen tijde geborgd, zowel in het oude gebouw als in de nieuwe school.
  - 2.9. Het aantal BHV'ers is op elk dagdeel van de week voldoende voor de hulpverlening en de assistentie bij ontruiming.
  - 2.10. Iedere medewerker weet wat zijn rol is in een situatie van ontruiming van de school. Deze rol is vertrouwd geworden door ontruimingsoefeningen.
  - 2.11. Medewerkers en leerlingen weten wat van hen verwacht wordt als zij de school vanwege ontruiming moeten verlaten.
  - 2.12. Pieter Zeeman blijft de persoonsgegevens van medewerkers en leerlingen beschermen en handelt volgens de AVG.
-

---

3. Onderwijsresultaten

- 3.1. Elke afdeling heeft het oordeel goed op de kwaliteitskaart van de inspectie van het onderwijs.
- 3.2. De onderwijspositie t.o.v. het po is minimaal op het niveau van de norm, bij voorkeur ligt de score daarboven.
- 3.3. Het bovenbouwsucces in de havo-afdeling is minimaal op het niveau van de norm, bij voorkeur ligt de score daarboven.
- 3.4. Pieter Zeeman heeft de dalende trend van het aantal gezakte leerlingen vastgehouden. (De nuchterheid gebiedt te erkennen dat de macht van de kleine getalen grote effecten op het slagingspercentage zal hebben. Evengoed gaat Pieter Zeeman voor de volle 100%.)
- 3.5. Pieter Zeeman heeft een doorgaande leerlijn in alle afdelingen voor burgerschap en sociale integratie/levensbeschouwing, ethiek en filosofie (LEF). Deze leerlijn is deels verweven met de leerlijnen in andere vakken, deels als eigen activiteit in het onderwijsprogramma van de leerlingen opgenomen.
- 3.6. Pieter Zeeman is in contact met de partners in de onderwijsketen, ontvangt en bespreekt bruikbare rapportages over het vervolgsucces van haar leerlingen.
- 3.7. Pieter Zeeman gebruikt deze rapportages als spiegel voor het eigen LOB-proces.

4. Kwaliteitszorg

- 4.1. Pieter Zeeman heeft van de inspectie van het onderwijs, op grond van de kwaliteit van het onderwijs en de organisatie, het judicium goed als tussenstap naar het judicium excellent.
- 4.2. Pieter Zeeman heeft een professionele cultuur, gericht op inhoud en resultaat, waarin collega's elkaar professioneel aanspreken en de blik zowel naar binnen als naar buiten gericht is. Het sociale verband van de school blijft behouden.
- 4.3. De MR, leerlingen- en ouderraad én de klankbordgroepen functioneren optimaal volgens de doelstellingen van het gremium.